

RYSZARD A. STEFAŃSKI

PRZEGLĄD UCHWAŁ IZBY KARNEJ
SĄDU NAJWYŻSZEGO
W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA KARNEGO ZA 2013 R.

1. Właściwość rzeczowa sądu okręgowego (art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k.)

Zgodnie z art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k. sąd okręgowy orzeka w sprawach o zbrodnie określone w kodeksie karnym oraz w ustawach szczególnych. W kontekście tego przepisu powstał problem, czy dla ustalenia właściwości rzeczowej sądu istotny jest stan prawny z czasu wniesienia aktu oskarżenia, wskazujący wymienione w przepisie art. 25 § 1 k.p.k. zbrodnie i enumeratywnie wymienione występki jako określone typy czynów zabronionych, do rozpoznania których właściwy jest sąd okręgowy, czy też na etapie ustalenia właściwości rzeczowej sądu uwzględnia się zasadę określoną w przepisie art. 4 § 1 k.k.

Problem ten był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który uznał, że:

- „Przepis art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k., ustanawiający właściwość sądu okręgowego w sprawach o zbrodnie, obejmuje zakresem tej właściwości sprawy o czyny zabronione, które należały do kategorii zbrodni w czasie ich popełnienia. Oznacza to, że jeśli czyn zabroniony miał wtedy status występkę, a po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu rejonowego, jako rzeczowo właściwego, na skutek zmiany zagrożenia ustawowego włączony został do kategorii zbrodni, to taka zmiana ustawy, jako niekorzystna dla oskarżonego, nie może odnosić się do czynu objętego oskarżeniem (art. 4 § 1 k.k.). Zachowuje on zatem status występkę, a właściwym do rozpoznania sprawy pozostaje sąd rejonowy”¹.
- „Przepis art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k., ustanawiający właściwość sądu okręgowego w sprawach o zbrodnie, obejmuje zakresem tej właściwości sprawy o czyny zabronione, które należały do kategorii zbrodni w czasie ich popełnienia.

¹ Uchwała SN z dnia 26 stycznia 2007 r. – I KZP 34/06 OSNKW 2007, nr 2, poz. 10 z aprobowaną glosą D. Wysockiego, PS 2008, nr 2, s. 110–113 i takimi uwagami W. Grzeszczyka, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego (prawo karne procesowe – 2007 r.), Prok. i Pr. 2008, Nr 4, s. 58–60, R.A. Stefański, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2007 r., WPP 2008, Nr 2, s. 83–87.

Oznacza to, że jeśli czyn zabroniony miał wtedy status występku, a po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu rejonowego, jako rzeczowo właściwego, na skutek zmiany zagrożenia ustawowego włączony został do kategorii zbrodni, to taka zmiana ustawy, jako niekorzystna dla oskarżonego, nie może odnosić się do czynu objętego oskarżeniem (art. 4 § 1 k.k.). Zachowuje on zatem status występku, a właściwym do rozpoznania sprawy pozostaje sąd rejonowy. Rozumowanie to należy konsekwentnie odnieść i do rozpoznawania sprawy po wzruszeniu prawomocnego orzeczenia skazującego za czyn, który w dacie jego popełnienia był występkiem, a nie zbrodnią².

W judykaturze prezentowano też pogląd, że:

- „Kognicja sądu okręgowego na etapie badania swojej właściwości rzeczowej ograniczona jest do zbadania, czy według stanu prawnego z chwili wnoszenia do sądu aktu oskarżenia, zarzucany czyn jest zbrodnią, czy też jednym z występków wymienionych w artykule 25 § 1 pkt 2 i pkt 3 k.p.k. Uznanie, że właściwość rzeczową sądu można badać i ustalać przez stosowanie art. 4 § 1 k.k., na podstawie kwalifikacji czynu zarzucanego w akcie oskarżenia – według ustawy obowiązującej poprzednio, uznając tę ustawę jako względniejszą dla oskarżonego, gdy prokurator prawidłowo kwalifikuje czyn na podstawie ustawy obowiązującej w czasie wnoszenia do sądu aktu oskarżenia, byłoby równoznaczne z wprowadzeniem elementów orzekania i rozstrzygnięcia o istotnej części przedmiotu procesu już na etapie badania właściwości sądu, co nie może mieć miejsca”³.
- „Na właściwość rzeczową nie ma wpływu treść art. 4 § 1 k.k. Regulują ją przepisy art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k. modyfikowane przez stosowne przepisy wprowadzające k.p.k. bądź przepisy przejściowe zawarte w ustawie nowelizującej”⁴.
- „Dla ustalenia właściwości rzeczowej sądu decydujące znaczenie ma enumeracja przestępstw zawarta w art. 25 § 1 k.p.k. Badaniu podlega, czy czyn zarzucony w akcie oskarżenia w chwili wniesienia go do sądu stanowi zbrodnię czy też jeden z występków wymienionych w art. 25 § 1 pkt 2 i 3 k.p.k. Sąd sprawdza sankcję, jaka jest przewidziana za czyn zarzucony w akcie oskarżenia. Jeśli czyn stanowi zbrodnię, to do rozpoznania sprawy jest zawsze właściwy Sąd Okręgowy”⁵.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lutego 2013 r. – I KZP 25/12 (OSNKW 2013, Nr 5, poz. 37) uznał, że **Przepis art. 25 § 1 pkt 1 Kodeksu**

² Wyrok SN z dnia 26 września 2011 r. – II KO 49/11, LEX nr 960528 glosą W. Jasińskiego, LEX/el. 2012.

³ Postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 1 sierpnia 2001 r. – II AKz 363/01, OSA 2001, nr 10, poz. 68.

⁴ Postanowienie SA w Warszawie z dnia 8 listopada 2005 r. – II AKz 523/05, OSN Prok. i Pr. 2006, nr 5, poz. 39.

⁵ Postanowienie SA w Krakowie z dnia 19 sierpnia 2010 r. – II AKz 334/10, OSN Prok. i Pr. 2011, nr 4, poz. 22, postanowienie SA w Krakowie z dnia 6 maja 2011 r. – II AKz 138/11, OSN Prok. i Pr. 2012, nr 2, poz. 31.

postępowania karnego wyznacza regułę właściwości rzeczowej, według której sąd okręgowy kompetentny jest do osądzenia zbrodni jako konkretnego czynu konkretnego sprawcy. Ponieważ o tym, czy konkretny czyn konkretnego sprawcy jest zbrodnią, decyduje treść art. 7 § 2 Kodeksu karnego w powiązaniu z dolną granicą ustawowego zagrożenia, przewidzianą za czyn o określonej typizacji, według stanu prawnego ustalonego z zastosowaniem reguł określonych w art. 4 § 1 tego kodeksu, więc przepis art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k. obejmuje zakresem właściwości rzeczowej sądu okręgowego tylko te czyny zabronione, które należały do kategorii zbrodni w czasie ich popełnienia i nie utraciły tego statusu w dacie badania kwestii właściwości. Zatem w przypadku, gdy na skutek zmian normatywnych dochodzi do zmiany charakteru czynu zabronionego o określonej typizacji z występką w zbrodnię, a czyn będący przedmiotem osądu w dacie jego popełnienia stanowił występki podlegający właściwości sądu rejonowego, to określenie właściwości rzeczowej sądu okręgowego nie może mieć oparcia w treści art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k., a musiałoby wynikać z wyraźnego przepisu intertemporalnego.

Uzasadniając ten pogląd organ ten uznał, że ze względu na sprawność procesu brak jest racji, aby takie rozwiązania intertemporalne stosować w odniesieniu do spraw, w których już wszczęto postępowanie jurysdykcyjne. Dopuszcł taką możliwość w wypadku spraw, w których nie wniesiono jeszcze aktu oskarżenia, np.: w sprawie o przestępstwa popełnione przed dniem wejścia w życie tej ustawy, a stanowiące obecnie zbrodnie, podlegają rozpoznaniu przez sąd okręgowy, o ile nie wniesiono jeszcze aktu oskarżenia. W wypadku zmian normatywnych polegających na przeniesieniu określonych czynów zabronionych z kategorii zbrodni do kategorii występków, do spraw, w których już wszczęto postępowanie jurysdykcyjne, należałoby, także z uwagi na sprawność procesu, oczekiwać zamieszczenia takiego przepisu intertemporalnego, który zachowywałby dotychczasową właściwość sądu.

Pogląd ten jest dyskusyjny. Sąd Najwyższy *a priori* zakłada, że do czynu ma zastosowanie ustawa obowiązująca w czasie jego popełnienia. Tymczasem nie można wykluczyć, że w konkretnym wypadku czyn stanowiący przedmiot rozpoznania, który po jego popełnieniu stał się zbrodnią, może być zakwalifikowany z nowego przepisu ze względu na to, że poprzednio obowiązujący nie jest względniejszy. Art. 4 § 1 k.k. przewiduje jako zasadę do przestępstw popełnionych pod rządami różnych ustaw, stosowanie ustawy nowej, a dawnej tylko wówczas, gdy jest względniejsza dla sprawcy. O tym, która ustawa jest względniejsza dla sprawcy decydują okoliczności konkretnego przestępstwa. Może zatem zdarzyć się, że sąd przyjmie kwalifikację w brzmieniu po nowelizacji, czyli przypisze sprawcy popełnienie zbrodni, a o takie czyny orzeka – zgodnie z art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k. – sąd okręgowy. Niemniej wskazane przez Sąd Najwyższy kryterium jest jasne i stałe oraz sprzyja jednolitości orzecznictwa.

2. Udział prokuratora w sprawie wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego (art. 55 § 4 k.p.k.)

W sprawie wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego – zgodnie z art. 55 § 4 k.p.k. – może brać udział prokurator. Przepis ten nie określa jego statusu, a w literaturze jest on określany różnie. Uznaje się, że w takim wypadku prokurator:

- jest oskarżycielem głównym, a pokrzywdzony oskarżycielem posiłkowym⁶;
- jest rzecznikiem interesu publicznego, pełniąc tę funkcję łącznie z rolą strony – oskarżyciela publicznego⁷;
- jest rzecznikiem praworządności, korzystającym z uprawnień strony, który jednak nie solidaryzuje się z żadną ze stron⁸;
- jest rzecznikiem interesu publicznego i stroną⁹;
- występuje obok oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego¹⁰;
- jest rzecznikiem praworządności¹¹;
- jest jedynie rzecznikiem interesu publicznego¹²;
- jest oskarżycielem publicznym¹³.

⁶ Z. Gosk, *Uprawnienie pokrzywdzonego do wniesienia do sądu aktu oskarżenia*, Prok. i Pr. 1997, nr 4, s. 71; K. Dudka, *Skarga subsydiarna oskarżyciela posiłkowego w procesie karnym*, [w:] S. Stachowiak (red.), *Współczesny polski proces karny. Księga ofiarowana prof. T. Nowakowi*, Poznań 2002, s. 53.

⁷ Z. Gostyński, R.A. Stefański [w:] J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S.M. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1, Warszawa 2003, s. 466.

⁸ S. Steinborn, *Węzłowe problemy subsydiarnego oskarżyciela posiłkowego*, Prok. i Pr. 2001, nr 12, s. 92; *idem*, [w:] J. Grajewski, P. Rogoziński, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Objasnienia dla studentów (art. 1–424)*, Kraków 2005, s. 138–139; J. Grajewski [w:] J. Grajewski, K. Papke-Olszauskas, S. Steinborn, K. Woźniewski, *Prawo karne procesowe – część ogólna*, Warszawa 2011, s. 278; I. Zgoliński, *Udział prokuratora w postępowaniu karnym inicjowanym posiłkowym aktem oskarżenia – zarys problematyki*, „Iustitia” 2013, nr 2, s. 84.

⁹ T. Poprawa, *Oskarżyciel posiłkowy w nowym Kodeksie postępowania karnego*, [w:] L. Bogunia (red.), *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, t. VIII, Wrocław 2001, s. 229; A. Cader, *Oskarżyciel subsydiarny w sprawach o przestępstwa publicznoskargowe*, [w:] L. Bogunia (red.), *Nowa kodyfikacja prawa karnego*, t. XII, Wrocław 2003, s. 155; J. Zagrodnik, *Udział prokuratora w postępowaniu sądowym na podstawie art. 55 § 4 Kodeksu postępowania karnego*, Prok. i Pr. 2005, nr 3, s. 66–68; J. Grajewski, S. Steinborn [w:] J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Warszawa 2013, s. 251; K.T. Boratyńska [w:] K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 147.

¹⁰ K. Krasny, *Rozszerzenie uprawnień pokrzywdzonego – „prywatny” akt oskarżenia w sprawie o przestępstwo ścigane z urzędu*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna – Kodeks postępowania karnego – Krótkie komentarze*, z. 1, Warszawa 1997, s. 77–78; K. Eichstaedt [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 298.

¹¹ T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 220; *idem*, *Oskarżyciel posiłkowy w nowym Kodeksie postępowania karnego*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna – Kodeks postępowania karnego – Krótkie komentarze*, z. 1, Warszawa 1997, s. 46; W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 103.

¹² W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 103; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 220; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Warszawa 2011, s. 415.

¹³ A. Skowron, *Głosa do uchwały SN z dnia 18 grudnia 2013 r...*, *op. cit.*

W kwestii tej wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 24/13 (OSNKW 2014, nr 2, poz. 11), stwierdzając, że **Prokuratorowi, który na podstawie art. 55 § 4 k.p.k. bierze udział w sprawie wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego, przysługują prawa strony.**

Uzasadniając ten pogląd, Sąd Najwyższy, ze względu na brak jednoznaczności wyników wykładni językowej, odwołał się do dyrektyw wykładni systemowej. W pierwszej kolejności, dokonał analizy przepisów kodeksu postępowania karnego i wskazał, że art. 45 § 1 k.p.k. ani żaden inny tego kodeksu wprost nie przewiduje innej funkcji prokuratora w postępowaniu sądowym niż oskarżyciela publicznego. W czynnościach sądowych w postępowaniu przygotowawczym ustawa przyznaje prokuratorowi prawa strony (art. 299 § 3 k.p.k.). Ponadto, w postępowaniu sądowym o czyn ścigany z urzędu, zainicjowanym aktem oskarżenia oskarżyciela posiłkowego, prokurator może pełnić funkcję oskarżyciela publicznego, w sytuacji gdy oskarżyciel posiłkowy samoistny odstąpił od oskarżenia w sprawie, w której „oskarżyciel publiczny” nie brał udziału, a sąd zawiadomi o tym „prokuratora”, który w terminie 14 dni od tego doręczenia może „przystąpić do oskarżenia” (art. 57 § 2 k.p.k.).

Zwrócił uwagę, że kodeks postępowania karnego przewiduje również takie sytuacje procesowe, w których prokurator występuje w roli strażnika praworządności (art. 554 § 2 k.p.k. i art. 573 § 1 k.p.k.). Z kolei art. 2 ustawy o prokuraturze przewiduje, że „zadaniem prokuratury jest strzeżenie praworządności oraz czuwanie nad ściganiem przestępstw”. Ze „ściganiem przestępstw” na etapie postępowania sądowego nierozzerwalnie wiąże się funkcja oskarżyciela publicznego, który będąc stroną procesu (art. 45 k.p.k.), realizuje zasadę legalizmu (art. 10 k.p.k.). Decyzja o wzięciu udziału w postępowaniu przez prokuratora na podstawie art. 55 § 4 k.p.k. – kontynuuje Sąd Najwyższy – nie determinuje jego działania jako strony czynnej, wspierającej subsydiarny akt oskarżenia. Z faktu, że uprzednio dwukrotnie prokurator odmówił wszczęcia lub umorzył postępowanie, pozwala zakładać, że z reguły nie będzie działał w tym kierunku, a więc nie będzie wypełniał funkcji oskarżyciela publicznego – popierania oskarżenia (art. 10 § 1 k.p.k.). Skoro w tym postępowaniu nie jest zdeterminowany kierunek czynny – popierania oskarżenia – to i nie można uznać, aby prokurator wypełniał w nim zadanie ścigania przestępstw w charakterze oskarżyciela publicznego. W konsekwencji, w ramach tego postępowania prokurator pełni funkcję rzecznika praworządności (rzecznika interesu społecznego czy publicznego).

Zdaniem Sądu Najwyższego z treści art. 32 ust. 1 ustawy o prokuraturze, że „prokurator wykonuje czynności oskarżyciela publicznego przed wszystkimi sądami” oraz „może wykonywać te czynności w sprawach wniesionych do sądu przez innych oskarżycieli” wynika, że w sprawach wniesionych do sądu przez innych oskarżycieli prokurator ma takie same uprawnienia, jak w sprawach,

w których sam wniósł akt oskarżenia, a więc ma uprawnienia takie same jak strona¹⁴.

Według Sądu Najwyższego za jego poglądem przemawiają też wartości aksjologiczne i kontekstu społecznego. Przyjął, że postępowanie sądowe zainicjowane subsydiarnym aktem oskarżenia nadal dotyczy czynów ściganych z urzędu, a więc czynów o wysokim stopniu społecznej szkodliwości. W tej sytuacji, z jednej strony, postawienie w stan oskarżenia osoby, co do której prokurator nie widział podstaw do sporządzenia aktu oskarżenia, a z drugiej, możliwość uniknięcia odpowiedzialności karnej przez rzeczywistego sprawcę (art. 2 § 1 pkt 1 k.p.k.), zdecydowanie przemawiają za uznaniem, że prokuratorowi w tych sprawach przysługują uprawnienia strony, przy czym pełniąc funkcję rzecznika praworządności, nie jest determinowany ofensywnym bądź defensywnym kierunkiem swojego uczestnictwa w tym postępowaniu, a dysponując skutecznymi narzędziami procesowymi takimi jak strona, może należycie strzec praworządności.

O ile rację ma Sąd Najwyższy, że prokurator występujący w procesie na podstawie art. 55 § 4 k.p.k. jest stroną procesową, o tyle nie wydaje się trafne, że jednocześnie występuje w charakterze rzecznika praworządności. Nic dziwnego, że ta ostatnia kwestia spotkała się z negatywną oceną w piśmiennictwie¹⁵.

Nie budzi wątpliwości, że zarówno oskarżyciel posiłkowy, jak i prokurator mają pełną samodzielność procesową. Trafnie zwraca się uwagę, że prokurator nie pełni roli nadrzędnej w stosunku do oskarżyciela posiłkowego, gdyż stanowiłoby to zaprzeczenie idei skargi subsydiarnej. Ponadto, art. 53 k.p.k. gwarantuje pokrzywdzonemu prawo do udziału w postępowaniu na prawach strony w charakterze oskarżyciela posiłkowego, także obok oskarżyciela publicznego¹⁶. Prokurator nie występuje też jako oskarżyciel posiłkowy równoległe z oskarżycielem posiłkowym subsydiarnym¹⁷.

Większe uzasadnienie aksjologiczne ma jego status jako oskarżyciela publicznego. Wcale nie jest tak – jak twierdzi Sąd Najwyższy – że prokurator, odstępując od oskarżenia przestaje realizować funkcję oskarżyciela publicznego, a nadal uczestnicząc w procesie karnym realizuje drugie z podstawowych swych zadań, jakim jest strzeżenie praworządności.

Słusznie zauważa się w literaturze, że w postępowaniu karnym nie dochodzi do rozwarstwienia roli prokuratora, który raz jest oskarżycielem publicznym, by po chwili przestoczyć się w rzecznika interesu społecznego. Wprawdzie prokurator może występować w różnych rolach, to w postępowaniu sądowym w sprawach o przestępstwa zadanie, by sprawca czynu zabronionego został wykryty, a osoba

¹⁴ M. Mitera, M. Rojewski, E. Rojowska, *Ustawa o prokuraturze. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 121.

¹⁵ A. Skowron, Głosa do uchwały SN z dnia 18 grudnia 2013 r..., *op. cit.*

¹⁶ I. Zgoliński, *Udział prokuratora...*, *op. cit.*, s. 83.

¹⁷ *Ibidem*.

niewinna nie poniosła odpowiedzialności, prokurator może wykonywać także wówczas, gdy występuje w roli oskarżyciela publicznego¹⁸.

Status procesowy prokuratora określa art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze¹⁹, który stanowi, że prokurator wykonuje czynności oskarżyciela publicznego przed wszystkimi sądami, z tym, że może również „wykonywać te czynności w sprawach wniesionych do sądu przez innych oskarżycieli”. Treść tego przepisu nie budzi wątpliwości, że chodzi o czynności wchodzące w zakres czynności oskarżyciela publicznego i obejmują one także te, które prokurator podejmuje w sprawach wniesionych do sądu przez innych oskarżycieli. W zwrocie zaś „wszystkich oskarżycieli” mieści się też oskarżyciel posiłkowy. Słusznie w piśmiennictwie przyjmuje się, że unormowanie to dotyczy czynności wykonywanych przez prokuratora w postępowaniu przed sądem wszczętym przez jakiegokolwiek innego oskarżyciela, a więc także oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego²⁰. Wprawdzie przepis ten nie określa wprost statusu prokuratora, a jedynie jest w nim mowa o wykonywanych przez niego czynnościach, lecz o statusie procesowym uczestnika postępowania decyduje przede wszystkim zakres jego uprawnień. Nietrafny jest pogląd, że sformułowanie użyte w tym przepisie „wykonuje czynności” nie lokuje prokuratora w charakterze oskarżyciela, a jedynie uprawnia do działań tego rodzaju²¹.

Za takim jego statusem przemawia też fakt, że postępowanie inicjowane skargą posiłkową dotyczy sprawy o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego. Chodzi przecież *in genere* o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, a jedynie ze względu na zaniechanie ścigania go przez prokuratora, inicjatorem postępowania jurysdykcyjnego jest oskarżyciel posiłkowy. Brak jest podstaw do wnioskowania, że sprawa ta nie ma takiego charakteru w rozumieniu art. 46 k.p.k.²² Z faktu, że postępowanie sądowe jest prowadzone na podstawie subsydiarnego aktu oskarżenia wynika tylko to, że prokurator nie jest obligowany do udziału w tym postępowaniu. W tej części art. 46 k.p.k. jest wyłączony – na zasadzie *lex specialis derogat legi generali* – przez art. 55 § 4 k.p.k., który przewiduje fakultatywny jego udział.

Zgodnie z pkt 4 wytycznych Prokuratora Generalnego z dnia 22 stycznia 2014 r. nr PG VII G 021/2/14 w sprawie działań prokuratorów w sprawach, w których pokrzywdzony uzyskał uprawnienie do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia²³, prokurator uczestniczy w postępowaniu sądowym zainicjowanym subsydiarnym aktem oskarżenia, jeżeli w ocenie prokuratora, który wydał postanowienie o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia, bezpośred-

¹⁸ A. Skowron, Głosa do uchwały SN z dnia 18 grudnia 2013 r..., *op. cit.*

¹⁹ Dz.U. z 2011 r., Nr 270, poz. 1599 ze zm.

²⁰ J. Zagrodnik, *Udział prokuratora...*, *op. cit.*, s. 66–67.

²¹ I. Zgoliński, *Udział prokuratora...*, *op. cit.*, s. 83.

²² *Ibidem*, s. 84.

²³ <http://www.pg.gov.pl/wytyczne-prokuratora-generalnego-1449/wytyczne-i-zarzadzenia-2.html>

niego przełożonego bądź zwierzchnika służbowego tego prokuratora przemawia za tym konieczność osiągnięcia celów postępowania karnego określonych w art. 2 k.p.k. Prokurator, korzystając z uprawnień przysługujących stronom postępowania, podejmuje konieczne czynności zgodnie z zasadą obiektywizmu, zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego.

Nie budzi wątpliwości, że prokurator, który na podstawie art. 57 § 2 k.p.k. – przystąpił do postępowania wszczętego na skutek subsydiarnego aktu oskarżenia po odstąpieniu oskarżyciela posiłkowego od oskarżenia, jest oskarżycielem publicznym. Może bowiem popierać oskarżenia, a to jest już funkcja oskarżyciela. Skoro może taką rolę pełnić po odstąpieniu oskarżyciela posiłkowego od oskarżenia, to tym bardziej może to uczynić wcześniej. Słusznie zauważa się w literaturze, że może to zrobić także bez jakiegokolwiek „ponaglenia”, o czym mówi wprost właśnie art. 55 § 4 k.p.k.²⁴

3. Przyczyna niezależna od strony (art. 126 § 1 k.p.k.)

Jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych – zgodnie z art. 126 § 1 k.p.k. – strona w zawitym terminie 7 dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana. Na tle tego przepisu powstała wątpliwość, czy za przyczynę niezależną od strony można uznać brak pouczenia lub mylne pouczenie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego o terminie wniesienia środka zaskarżenia, skoro art. 16 § 1 k.p.k. stanowi, że brak pouczenia lub mylne pouczenie o ciężących obowiązkach i przysługujących uprawnieniach nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych, w sytuacji, gdy organ prowadzący postępowanie był obowiązany pouczyć o nich uczestników postępowania.

Wątpliwość ta wynika z tego, że w literaturze nie ma zgodności poglądów co do obowiązku pouczenia o obowiązkach i uprawnieniach także profesjonalnych reprezentantów stron oraz rzeczników interesu publicznego. Przyjmuje się, że taki obowiązek istnieje,²⁵ a także twierdzi się, że podmioty te wyłączone są z obowiązku pouczenia²⁶. Sąd Najwyższy wyraził pogląd zgodny z pierwszym

²⁴ A. Skowron, Głosa do uchwały SN z dnia 18 grudnia 2013 r..., *op. cit.*

²⁵ Z. Gostyński, S. Zabłocki [w:] J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S.M. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 287; J. Grajewski, S. Steinborn [w:] J. Grajewski, L. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego...*, t. I, *op. cit.*, s. 109; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 166; A. Sakowicz [w:] K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 63; W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 44; J. Kosowski, *Zasada informacji prawnej w polskim procesie karnym w świetle art. 16 k.p.k.*, Warszawa 2011, s. 184; M. Kurowski [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 109.

²⁶ Z. Gostyński [w:] J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S.M. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Warszawa 1998, s. 202; F. Prusak, *Komentarz do Kodeksu postępowania karnego*, t. I, Warszawa 1999, s. 97.

z tych poglądów, uznając, że „Art. 105 § 2 (ob. – art. 120 § 2 – uwaga R.A.S.) k.p.k. stanowi, iż o bezskuteczności pisma w razie nieuzupełnienia braków należy adresata pisma pouczyć przy doręczaniu wezwania. Nie czyni przy tym żadnego rozróżnienia na te sytuacje, w których wezwanie doręczane jest samej stronie i na te, w których wezwanie doręczane jest osobie, która posiada lub przynajmniej powinna posiadać stosowną wiedzę fachową, tj. pełnomocnikowi czy obrońcy. Ergo, zgodnie z art. 105 § 2 (ob. – art. 120 § 2 – uwaga R.A.S.) k.p.k., wezwanie powinno zawierać pouczenie również wtedy, gdy adresowane jest do adwokata. Z kolei art. 10 § 1 k.p.k. z 1969 r. (ob. – art. 16 § 1 k.p.k. – uwaga R.A.S.) stanowi, że w sytuacji, gdy organ prowadzący postępowanie jest obowiązany pouczyć uczestników postępowania o ciężących obowiązkach, brak takiego pouczenia nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla osoby, której to dotyczy”²⁷.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 1 października 2013 r. – I KZP 6/13 (OSNKW 2013, Nr 11, poz. 93) opowiedział się za drugim, mniejszościowym poglądem, uznając, że **Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego nie może uchylić się od ujemnych konsekwencji procesowych zaniedbań wynikających z udzielenia mu mylnego pouczenia przez organ procesowy; w szczególności nie stanowi to przyczyny niezależnej od strony, uzasadniającej przywrócenie terminu zawitego.** Jest to pogląd nietrafny, chociaż spotkał się z aprobatą w doktrynie²⁸. Uzasadniając go organ ten podniósł, że użyte w art. 16 § 1 k.p.k. pojęcie „uczestnik” nie dotyczy uczestników postępowania będących organami procesowymi oraz obejmuje uczestników posiadających zdolność do ponoszenia ujemnych konsekwencji procesowych braku pouczenia lub pouczenia mylnego. Zdaniem Sądu Najwyższego ustawodawca odniósł regułę nieponoszenia ujemnych konsekwencji przez uczestników postępowania i do innych osób, których dotyczą ujemne konsekwencje procesowe. Zatem zarówno „inne osoby”, jak i „uczestnicy postępowania” to te, których dotyczą ujemne konsekwencje procesowe braku pouczenia lub pouczenia mylnego. Uczestnikami postępowania, o których mowa w art. 16 § 1 k.p.k. są tylko ci, którzy w postępowaniu karnym zabiegają o własny interes procesowy, tj. strony, rzecznicy interesu publicznego, osobowe źródła dowodowe, pomocnicy procesowi, gdyż tylko oni ponoszą ujemne konsekwencje procesowe. Termin ten nie odnosi się natomiast do tych uczestników, którzy w postępowaniu tym działają w cudzym interesie, a więc przedstawicielei stron, których ze względu na brak własnego interesu procesowego w ogóle nie mogą dotyczyć ujemne konsekwencje procesowe, o których mowa w art. 16 § 1 k.p.k.

Mając na uwadze, że pojęcie uczestnika postępowania jest użyte w kodeksie postępowania karnego w szerokim znaczeniu, Sąd Najwyższy, odrzucając zarzut wykładni homonimicznej podniósł, że jest ono używane w różnych znaczeniach.

²⁷ Postanowienie SN z dnia 28 października 1998 r. – V KZ 129/98, OSN Prok. i Pr. 1999, nr 2, poz. 8.

²⁸ Głosa do tej uchwały D. Szumiło-Kulczyckiej, A. Leszczyńskiej, WPP 2014, nr 1, s. 109–115.

Zwrócił uwagę, że w przepisach art. 117 § 2a, art. 128, art. 158 i art. 164, zarówno kontekst normatywny, jak i ich *rationes leges* użyto terminu „uczestnik postępowania” w znaczeniu szerokim, obejmującym nie tylko podmioty mające własny interes w procesie, ale i występujące w procesie w cudzym interesie, natomiast w przepisach art. 357 i art. 156 § 5a. wskazuje się na możliwość zagrożenia interesu uczestnika postępowania, co jest wyraźną sugestią za zasadnością zawężenia zakresu tego pojęcia do tych uczestników, którzy posiadają taki interes w postępowaniu.

Ponadto cel art. 16 § 1 k.p.k. ogranicza jego zakres do tych uczestników postępowania, którzy nie posiadają fachowej wiedzy na temat ich uprawnień i obowiązków, a w każdym razie organ procesowy nie może zasadnie zakładać, że ją posiadają. Poza jej zakresem znajdują się ci uczestnicy, którzy pełniąc w procesie karnym funkcje wykonują jako podmioty profesjonalne, tj. z założenia dysponujące fachową wiedzą nie tylko o ciężących na nich obowiązkach i przysługujących uprawnieniach, ale co do obowiązujących unormowań karno-procesowych w ogóle. *Ratio legis* bowiem art. 16 § 1 k.p.k. sprowadza się do zagwarantowania uczestnikowi procesu niezbędnej wiedzy o jego prawach i obowiązkach procesowych, co pozwala na przyjęcie pożądanego z punktu widzenia zasady rzetelnego procesu założenia, że uczestnik ten świadomie podejmuje decyzje co do wykonywania swoich praw i obowiązków, a także do zapobiegnięcia sytuacjom, w których organ procesowy będzie wykorzystywał niewiedzę uczestnika, w szczególności wyciągał z nieświadomych zaniedbań uczestnika niekorzystne dla niego konsekwencje procesowe.

Z treści art. 16 § 1 k.p.k. nie wynika, że określone w nim pouczenia dotyczą wyłącznie tych uczestników postępowania, którzy mogą ponosić ujemne konsekwencje niepouczenia lub mylnego pouczenia o ciężących obowiązkach i uprawnieniach. Przepis ten *in principio* nakazuje pouczyć każdego uczestnika postępowania, niezależnie od tego, jakie ma ono dla niego znaczenie, a *in fine* wskazuje tylko skutki braku pouczenia lub mylnego pouczenia i nie sposób z określenia skutków wyprowadzić wniosek, że pouczenie jest wymagane tylko tych osób, których mogą one dotknąć. Niepouczenie lub błędne pouczenie pełnomocnika strony wywołuje ujemne skutki dla strony, którą reprezentuje, gdyż dokonanie czynności zgodnie z pouczeniem powoduje dla niej negatywne następstwa, np. błąd co do terminu wniesienia środka odwoławczego, powoduje nieskuteczność czynności. Konsekwencje ponosi więc strona reprezentowana przez pełnomocnika. W wypadku pełnomocnika skutki niepouczenia lub błędnego pouczenia trzeba oceniać nie przez pryzmat pełnomocnika, a osoby, którą reprezentuje. Strona nie może ponosić ujemnych konsekwencji zachowania swojego pełnomocnika, które wynika z błędnego pouczenia sądu. Słusznie Sąd Najwyższy uznał, że:

- „Niedotrzymanie terminu zawitego z winy obrońcy stanowi przyczynę niezależną od oskarżonego, co oznacza, że może on zasadnie wnosić o przywrócenie mu uchybionego terminu. Dotyczy to tym bardziej sytuacji, kiedy obrońca,

w wyniku uzgodnienia z oskarżonym, ma dokonać określonej czynności procesowej, a mimo tego czynności tej nie dokonuje”²⁹.

- „Skoro oskarżony ustanawia obrońcę, to może zasadnie zakładać, że obrońca ten wykorzysta w sposób zgodny z przepisami środki obrony procesowej. Nie można więc żądać, aby oskarżony taki, sam i niezależnie od obrońcy, dokonywał także owych czynności z zachowaniem stosownych terminów, a w razie uchybienia terminowi do ich przedsięwzięcia wykazał – dla przywrócenia mu tego terminu – leżące tylko po jego stronie, a przy tym niezależne od niego, powody opóźnienia i to z wyłączeniem możliwości powołania się na fakt uchybienia terminowi zawitemu do tej czynności przez jego obrońcę. Zaniechania obrońcy stanowią zawsze przyczynę niezależną od samego oskarżonego w rozumieniu art. 126 § 1 k.p.k. – i nie ma znaczenia czy uchybienie obrońcy jest zwykłym zaniebdaniem, czy w ocenie sądu jest to działanie celowe – chyba że jest ono efektem uzgodnionej z oskarżonej rezygnacji z danej czynności”³⁰.

Inaczej trzeba ocenić niezachowanie terminu przez prokuratora w wypadku błędnego pouczenia o nim, gdyż prokurator jest nie tylko podmiotem należycie przygotowanym do wykonywania zawodu, ale działa w imieniu Państwa i dlatego stawiane są jemu wyższe wymagane niż innym stronom procesowym także w zakresie dotrzymania terminów do dokonania czynności procesowych³¹. Trafnie wskazuje się w judykaturze, że „Mylne pouczenie kwalifikowanego uczestnika postępowania jakim jest prokurator o sposobie i terminie do wniesienia środka odwoławczego nie może być uznane za przyczynę niedotrzymania terminu niezależną od tegoż”³². Słusznie Sąd Najwyższy w omawianej uchwale do tych ostatnich podmiotów zaliczył Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka i Prokuratora Generalnego.

4. Powołanie biegłego seksuologa (art. 202 § 3 k.p.k.)

Do udziału w wydaniu opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych – zgodnie z art. 202 § 3 k.p.k. – sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, powołuje biegłego lekarza seksuologa. W myśl zaś art. 202 § 2 k.p.k. na wniosek psychiatrów do udziału w wydaniu opinii powołuje się ponadto biegłego lub biegłych innych specjalno-

²⁹ Postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2000 r. – IV KKN 32/99, OSN Prok. i Pr. 2000, Nr 5, poz. 5. Tak też postanowienie S.A. w Krakowie z dnia 30 sierpnia 2001 r. – II AKz 26701, KZS 2001, Nr 9, poz. 16, postanowienie SA w Krakowie z dnia 31 stycznia 2008 r. – II AKz 40/08, OSN Prok. i Pr. 2008, Nr 11, poz. 3, postanowienie SA w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2010 r. – II AKz 241/10, Orz. SA w Szczecinie, PA w Szczecinie.

³⁰ Postanowienie SN z dnia 17 stycznia 2008 r. – V KK 448/07, OSN Prok. i Pr. 2009, Nr 1, poz. 17.

³¹ R.A. Stefański, *Przyczyna niezależna od prokuratora uzasadniająca przywrócenie terminu zawitego*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 3, s. 32.

³² Postanowienie SA w Białymstoku z dnia 16 stycznia 1998 r., II AKz 4/98, OSA 1999, nr 5, poz. 40.

ści. W związku z tym pojawiła się wątpliwość, czy powołanie biegłego lekarza seksuologa następuje z urzędu, czy wyłącznie na wniosek biegłych psychiatrów, o którym mowa w art. 202 § 2 k.p.k. Ma ona uzasadnienie w rozbieżnych poglądach Sądu Najwyższego, który uznał, że „Z mocy art. 202 § 3 k.p.k. obowiązek powołania biegłego lekarza seksuologa do udziału w wydaniu opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych, ciąży na sędzię lub prokuratorze jedynie wówczas, gdy wniosek o jego powołanie, na podstawie art. 202 § 2 k.p.k., złożą powołani uprzednio lekarze psychiatrzy”³³. Następnie zajął odmienne stanowisko, twierdząc, że „Jeżeli sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, widzi potrzebę uzyskania opinii co do ewentualnego występowania u oskarżonego (podejrzanego) zaburzeń preferencji seksualnych, zobowiązany jest dopuścić dowód z opinii co najmniej dwóch biegłych lekarzy psychiatrów na okoliczność stanu zdrowia psychicznego oskarżonego i zapewnić w jej wydaniu, w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych, udział biegłego lekarza seksuologa (art. 202 § 3 k.p.k.)”³⁴.

W doktrynie zaś dominuje pogląd, że dla podjęcia takiej decyzji nie jest potrzebny wniosek lekarzy psychiatrów,³⁵ a odmienne stanowisko jest odosobnione³⁶.

Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 25 września 2013 r. – I KZP 8/13 (OSNKW 2013, nr 10, poz. 83) słusznie przyjął, że **Powołanie przez sąd, a w postępowaniu przygotowawczym przez prokuratora – na podstawie art. 202 § 3 k.p.k. – biegłego lekarza seksuologa do udziału w wydaniu opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, w zakresie zaburzeń preferencji seksualnych, nie wymaga wniosku biegłych lekarzy psychiatrów, o którym mowa w art. 202 § 2 k.p.k.**

Uzasadniając to stanowisko, organ ten odwołał się do wykładni językowej, a nadto jej wyniki wsparł wykładnią celowościową.

W ramach pierwszej wskazał, że reguły składniowe oraz znaczeniowe nakazują przyjąć, że art. 202 § 3 k.p.k. zawiera dwie normy: kompetencyjną i merytoryczną. Zgodnie z odtworzoną normą kompetencyjną sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, upoważnieni są do dokonania tzw. czynności konwencjonalnej, to jest do powołania biegłego lekarza seksuologa. Jednocześnie w swej warstwie merytorycznej przepis wyraża nakaz, aby organ procesowy

³³ Postanowienie SN z dnia 8 lutego 2012 r., V KK 180/11, LEX nr 1212349.

³⁴ Wyrok SN z dnia 13 marca 2013 r. – V KK 230/12, OSNKW 2013, Nr 6, poz. 53.

³⁵ K. Zgryzek, *Badanie stanu zdrowia psychicznego oskarżonego – uwagi na tle art. 202 i 203 k.p.k.*, [w:] T. Grzegorzczak (red.), *Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tytmana*, Warszawa 2011, s. 164–168; K. Eichstaedt, *Sądowa ocena opinii psychiatrycznej z udziałem lekarza seksuologa sporządzonej w postępowaniu karnym*, [w:] *Seksuologia po dyplomie*, „Kwartalnik Specjalistyczny” 2013, nr 3, s. 30–34; M. Kuźma [w:] J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Legalis, teza 14; W. Grzeszczak, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 237; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 1157–1158; L.K. Paprzycki [w:] J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego...*, t. I, *op. cit.*, s. 696; M. Kurowski [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowki, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 652.

³⁶ K.T. Boratyńska [w:] K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 413.

z upoważnienia tego uczynił użytek, jeśli tylko uzna, że zachodzi potrzeba wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego, a nadto, że w sprawie istnieje potrzeba wyjaśnienia także tego, czy czyn popełniony przez sprawcę związany był z zaburzeniami preferencji seksualnych. Budowa tego przepisu jest zbliżona do art. 202 § 1 k.p.k., z którego także wywodzone są dwie normy – kompetencyjna, upoważniająca tylko określone organy procesowe do powołania dwóch biegłych lekarzy psychiatrów oraz merytoryczna, zobowiązująca te organy do skorzystania z przyznanego im upoważnienia w każdym wypadku, gdy w ocenie tych organów ujawnią się wątpliwości co do stanu psychicznego oskarżonego, a więc okoliczności, których wyjaśnienie wymaga wiadomości specjalnych.

Odwołując się do wykładni teleologicznej Sąd Najwyższy podkreślił, że treść art. 202 k.p.k. sprowadza się do tego, iż jeśli zdaniem organu rozpoznającego sprawę, wątpliwości co do zakłóceń stanu zdrowia psychicznego oskarżonego związane są z zaburzeniami jego preferencji seksualnych, wówczas uzupełnienie zespołu biegłych lekarzy psychiatrów o biegłego lekarza seksuologa jest konieczne. Decydujące jest przy tym to, czy ten organ powziął w tym zakresie wątpliwości, gdyż opinia służyć ma właśnie potwierdzeniu albo wykluczeniu zasadności tak powziętych podejrzeń, a nie to, czy wątpliwości takie powzięli dotychczas powołani biegli.

5. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego (art. 254 § 3 k.p.k.)

Z art. 254 § 2 i 3 k.p.k. wynika, że zażalenie na postanowienie sądu w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego przysługuje do tego samego sądu, który rozpoznaje je w składzie trzech sędziów. Na tym tle powstała wątpliwość, czy ten tryb ma także zastosowanie do zażalenia wniesionego przez prokuratora na postanowienie sądu I instancji o uchyleniu środka zapobiegawczego wydane na skutek wniosku oskarżonego lub jego obrońcy. W § 2 tego przepisu jest mowa o oskarżonym, co sugeruje, że jego § 3 dotyczy wyłącznie zażalenia oskarżonego.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 stycznia 2013 r. – I KZP 23/12 (OSNKW 2013, Nr 3, poz. 21) przyjął, że **Norma zawarta w art. 254 § 3 k.p.k. odnosi się do postępowania odwoławczego inicjowanego zażaleniami stron złożonymi na wszelkie postanowienia sądu, podejmowane w trybie art. 254 § 1 k.p.k., a więc także i zażaleniem prokuratora na postanowienie sądu o uwzględnieniu wniosku oskarżonego (czy jego obrońcy) i uchyleniu tymczasowego aresztowania.** Uzasadniając ten pogląd organ ten podniósł, że Sąd Najwyższy już wcześniej wyjaśnił, że brak jest podstaw do wiązania treści art. 254 § 3 k.p.k. z ograniczeniem wynikającym z § 2 tego przepisu. Gdyby bowiem ustawodawca chciał powiązać ze sobą te dwa przepisy, zapisałby treść § 3 jako kolejne zdanie w art. 254 § 2

k.p.k., a skoro tego nie uczynił, to uznać należy, że szczególnie tryb z art. 254 § 3 k.p.k. dotyczy wszelkich postanowień sądu wydanych po rozpoznaniu wniosku oskarżonego złożonego na podstawie art. 254 § 1 k.p.k.³⁷

Pogląd ten spotkał się z pozytywną oceną w literaturze³⁸, a także jest prezentowany w doktrynie³⁹. Jest trafny przy przyjęciu, że art. 254 §2 k.p.k. stanowi podstawę do złożenia zażalenia także przez inną stronę niż oskarżony. Art. 254 § 2 k.p.k. – moim zdaniem – dotyczy wyłącznie oskarżonego i tylko jemu przyznaje uprawnienia do zaskarżenia takiego postanowienia. Uprawnienia innej stronie nie daje też art. 252§ 1 k.p.k. przyznający takie uprawnienie na każde postanowienie sądu o zastosowaniu albo o zmianie lub uchyleniu środka zapobiegawczego z urzędu, gdyż art. 254 § 2 k.p.k. wyłącza taką możliwość⁴⁰. Słusznie wskazuje się w judykaturze, że „Uwzględnienie reguł wykładni celowościowej i systemowej prowadzi do stwierdzenia, że art. 254 k.p.k. jest przepisem szczególnym, który normuje całościowo kwestie związane wyłącznie z wnioskiem oskarżonego; istota i funkcja przepisu § 3 art. 254 k.p.k. pozostaje w nierozzerwalnym związku z przepisem § 2 art. 254 k.p.k., a tym samym, określony w § 3 szczególny tryb rozpoznania zażalenia ma zastosowanie wtedy tylko, gdy zażalenie to składa oskarżony”⁴¹.

³⁷ Uchwała SN z dnia 26 listopada 2003 r. – I KZP 30/03, OSNKW 2003, nr 11–12, poz. 97 z głosami aprobującą R. Kmiecika, OSP 2004, nr 5, s. 271–272, krytycznymi Z. Świdry, Prok. i Pr. 2004, nr 5, s. 99–103, B. Mik, Prok. i Pr. 2004, nr 5, s. 104–116, B. Kurzępy, AG 2004, nr 1–2, s. 89–93, i WPP 2004, nr 2, s. 150–153, Sz. Bloka, CzPKiNP 2004, nr 1, s. 157–160, K. Grzegorzycy, WPP 2004, nr 2, s. 154–156, A. Zając, B. Zająca, Prok. i Pr. 2006, nr 2, s. 114–119 i uwagami krytycznymi R.A. Stefańskiego, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2003 r., WPP 2004, nr 2, s. 105–110, uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 29 października 2004 r. – KZP 19/04, OSNKW 2004, nr 10, poz. 91 z głosami aprobującymi W. Korbiela, Pal. 2005, nr 1–2, s. 277–283, A. Bylińskiej-Ślisz, A. Ślisza, Jur. 2005, nr 3–4, s. 38–39, krytycznymi H. Skwarczyńskiego, WPP 2005, nr 1, s. 138–143, K. Grzegorzycy, WPP 2005, nr 1, s. 144–146 oraz uwagami krytycznymi R.A. Stefańskiego, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2004 r., WPP 2005, nr 2, s. 77–87. Postanowienie SN z dnia 26 lipca 2007 r. – I KZP 20/07, OSNKW 2007, nr 9, poz. 63 z uwagami aprobującymi W. Grzeszczyka, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego (prawo karne procesowe – 2007 r.), Prok. i Pr. 2008, nr 4, s. 66–67 i krytycznymi R.A. Stefańskiego, Przegląd uchwał Izby Karnej Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego procesowego za 2007 r., WPP 2008, nr 2, s. 96–98. Tak też postanowienie SA w Katowicach z dnia 3 października 2003 r. – II AKz 779/03, OSN Prok. i Pr. 2004, nr 9, poz. 20, postanowienie SA w Krakowie z dnia 4 kwietnia 2006 r. – II AKz 91/06, KZS 2006, nr 4, poz. 37, postanowienie SA w Szczecinie z dnia 26 kwietnia 2006 r. – II AKz 133/06, Orz. SA w Szczecinie, PA w Szczecinie, postanowienie SA w Krakowie z dnia 15 kwietnia 2008 r. – II AKz 188/08, KZS 2008, nr 6, poz. 42, postanowienie SA w Lublinie z dnia 24 września 2008 r. – II AKz 430/08, KZS 2009, nr 2, poz. 64, postanowienie SA w Lublinie z dnia 3 marca 2010 r. – II AKz 133/10, KZS 2010, nr 7–8, poz. 69.

³⁸ M. Kornak, Glosa do tego postanowienia, LEX/el. 2013.

³⁹ L.K. Paprzycki [w:] J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego...*, t. I, *op. cit.*, s. 833; K.T. Boratyńska [w:] K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 482; J. Tylman [w:] T. Grzegorzycy, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2011, s. 613; P. Hofmański, E. Sadzik i K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 1421–1430.

⁴⁰ R.A. Stefański, *Zaskarżalność postanowień w przedmiocie środka zapobiegawczego*, [w:] A. Gaberle i S. Waltoś (red.), *Środki zaskarżenia w procesie karnym. Księga pamiątkowa ku czci prof. Zbigniewa Dody*, Kraków 2000, s. 465–466.

⁴¹ Postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 29 czerwca 2005 r. – II AKz 254/05, OSA 2005, nr 11, poz. 77.

6. Zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego (art. 306 k.p.k.)

Ustawą z dnia 22 marca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego⁴² poszerzono krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania przygotowawczego. Dodatkowo, uprawnienie do zaskarżania postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego zostało przyznane osobie, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie, pod warunkiem, że wskutek przestępstwa doszło do naruszenia jej praw (art. 306 § 1 pkt 3 k.p.k.), a postanowienia o umorzeniu dochodzenia lub śledztwa – instytucji państwowej lub samorządowej, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie (art. 306 § 1a pkt 2 k.p.k.) oraz osobie, która złożyła zawiadomienie o enumeratywnie wymienionych przestępstwach, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw (art. 306 § 1a pkt 3 k.p.k.).

W związku z tą zmianą powstał problem, czy nowe rozwiązania dotyczą także zażaleń wniesionych przed wejściem w życie tych przepisów.

1. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 21/13 (OSNKW 2014, Nr 2, poz. 12) trafnie przyjął, że **Rozszerzenie uprawnień do zaskarżenia postanowienia o zaniechaniu ścigania w znowelizowanym art. 306 k.p.k. (ustawa z dnia 22 marca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 2013 r., poz. 480) odnosi się do zażaleń wniesionych po dniu 22 lipca 2013 r.**

W uzasadnieniu organ ten podniósł, że decydujące znaczenie dla oceny posiadania przez skarżącego uprawnienia do zaskarżenia postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa ma moment wniesienia zażalenia, gdyż wówczas następuje wszczęcie postępowania odwoławczego. W wypadku, gdyby zażalenie zostało złożone po wejściu w życie noweli, zgodnie z zasadą bezpośredniego stosowania ustawy nowej, uprawnienie do zaskarżenia należałoby oceniać według aktualnych przepisów⁴³. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że wskazówkę interpretacyjną stanowi też art. 9 Przepisów wprowadzających Kodeks postępowania karnego, w myśl którego czynności procesowe dokonane przed wejściem w życie kodeksu postępowania karnego są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych, co oznacza, że o skuteczności czynności procesowej decyduje stan prawny z chwili jej dokonania.

⁴² Dz.U. poz. 480.

⁴³ Postanowienie SN z dnia 20 października 1998 r., III KZ 120/98, OSNKW 1998, z. 11–12, poz. 51; Z. Doda, *Zażalenie w procesie karnym*, Warszawa 1985, s. 224; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 1417–1418; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. III, Warszawa 2012, s. 1228; J. Grajewski, S. Steinborn [w:] J. Grajewski, S., Steinborn, L.K. Paprzycki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. II, Warszawa 2013, s. 1616; A. Ważny [w:] K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego...*, s. 1296–1297.

2. Pogląd ten Sąd Najwyższy potwierdził w postanowieniu z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 22/13 (OSNKW 2014, Nr 2, poz. 13), stwierdzając, że **Dla oceny dopuszczalności zażalenia wnoszonego na podstawie art. 306 § 1a pkt 3 k.p.k. znaczenie ma stan prawny obowiązujący w chwili jego wniesienia.** Organ odwołał się do argumentów przytoczonych w uzasadnieniu poprzednio omówionego postanowienia, stwierdzając, że dla oceny dopuszczalności tego zażalenia znaczenie ma stan prawny obowiązujący w czasie jego wniesienia.

7. Zmiana wyroku (art. 437 § 2 k.p.k.)

Sąd, uwzględniając wniosek prokuratora o skazanie oskarżonego bez przeprowadzenia rozprawy, może w wyroku skazującym orzec karę lub środek karny uzgodniony między prokuratorem i oskarżonym (art. 335 § 1 k.p.k.). Sąd jest związany wnioskiem prokuratora, a wypadku gdy zachodzi potrzeba dokonania w nim jakichkolwiek zmian, niezależnie od tego czy na korzyść, czy na niekorzyść oskarżonego, konieczna jest modyfikacja wniosku z udziałem stron bądź skierowania sprawy do rozpoznania na zasadach ogólnych⁴⁴.

W związku z tym powstała wątpliwość, czy w postępowaniu apelacyjnym sąd kontrolujący wyrok wydany w trybie art. 343 k.p.k., uprawniony jest do dokonania zmiany orzeczenia sądu I instancji na zasadach ogólnych, z uwzględnieniem modyfikacji wynikającej z art. 434 § 3 k.p.k., czy też zmiana taka wymaga zgody stron porozumienia zawartego w trybie art. 335 k.p.k.

Sąd Najwyższy, rozstrzygając ten problem w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 25 września 2013 r. – I KZP 5/13 (OSNKW 2013, Nr 11, poz. 92) przyjął, że **Kontrolę instancyjną wyroku wydanego w trybie określonym w art. 343 k.p.k., poza modyfikacją wynikającą z art. 434 § 3 k.p.k., przeprowadza się na zasadach ogólnych.** Jest to pogląd słuszny, a dogłębna jego argumentacja zawarta w uzasadnieniu uchwały – w pełni przekonująca. Nie sposób jej referować, a jedynie należy wspomnieć, że organ ten podkreślił, że wyrok wydany w trybie art. 343

⁴⁴ Wyrok SN z dnia 3 sierpnia 2000 r. – WKN 16/2000, OSNKW 2000, nr 11–12, poz. 101 z glosami krytycznymi M. Żurka, OSP 2001, nr 10, s. 494–496 i W. Marcinkowskiego, Prok. i Pr. 2002, nr 6, s. 91–100, wyrok SN z dnia 31 marca 2005 r. – IV KK 43/05, KZS 2005, nr 7–8, poz. 71, wyrok SN z dnia 9 listopada 2005 r. – V KK 296/05, KZS 2006, nr 7–8, poz. 72, wyrok SN z dnia 9 grudnia 2005 r. – WK 24/05, OSNKW 2006, nr 2, poz. 20 z glosą krytyczną S.M. Przyjemskiego, PnD 2006, nr 10, s. 13–20, wyrok SN z dnia 22 marca 2007 r. – II KK 408/06, OSN Prok. i Pr. 2007, nr 9, poz. 11, wyrok SN z dnia 29 sierpnia 2007 r. – II KK 121/07, OSN Prok. i Pr. 2007, nr 12, poz. 17, wyrok SN z dnia 25 października 2007 r. – IV KK 334/07, KZS 2008, nr 2, poz. 23, wyrok SN z dnia 5 grudnia 2013 r. – V KK 342/13, OSN Prok. i Pr. 2014, nr 2, poz. 11. A. Marek, *Konsensualny model rozstrzygania spraw w procesie karnym*, [w:] J. Czapska, A. Gaberle, A. Światłowski, A. Zoll (red.), *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga pamiątkowa ku czci prof. S. Waltosia*, Warszawa 2000, s. 65; R. Koper, *Rozstrzygnięcia sądu w przedmiocie wniosku o skazanie bez rozprawy*, PS 2002, nr 6, s. 72–75; *idem*, *Zgoda oskarżonego jako warunek skazania bez rozprawy*, Pal. 2001, nr 5–6, s. 7; S. Steinborn, *Wybrane problemy stosowania instytucji skazania bez rozprawy (art. 335 k.p.k.)*, [w:] „Gdańskie Studia Prawnicze”, t. VII, Gdańsk 2000, s. 494–495; E. Kruk, *Wyrok skazujący sądu pierwszej instancji w trybie art. 335 k.p.k.*, Kraków 2005, s. 13–15.

§ 6 k.p.k. nie jest ostateczny i podlega zaskarżeniu na zasadach ogólnych⁴⁵. W przepisach kodeksu postępowania karnego nie przewidziano ograniczeń ani w odniesieniu do podstaw odwoławczych, ani co do kierunku, ani też zakresu zaskarżenia. Wyłączenie zaś zakazu *reformationis in peius* (art. 434 § 3 k.p.k.), w sytuacji zaskarżenia na korzyść oskarżonego rozstrzygnięcia objętego uprzednim porozumieniem, nie oznacza pozbawienia go prawa do podniesienia zarzutów przeciwko temu rozstrzygnięciu. Konsekwencją braku takich ograniczeń jest również to, że w ustawie nie przewidziano *expressis verbis* żadnych wyłączeń w zakresie decyzji procesowych możliwych do podjęcia przez sąd rozpoznający apelację od wyroku wydanego w tym trybie (art. 437 k.p.k.). Ponadto zdaniem Sądu Najwyższego przemawia za tym też istota porozumienia zawartego między prokuratorem i podejrzanym, którego celem jest szybkie zakończenie postępowania po osiągnięciu akceptowanego przez każdego z nich ostatecznego rezultatu. Nie chodzi tylko o uzyskanie orzeczenia określonej treści przed sądem pierwszej instancji, ale o prawomocne zakończenie postępowania w sposób akceptowany przez obie strony porozumienia. Wniesienie środka odwoławczego z istoty swojej niweczy cele, dla których wcześniej zostało zawarte porozumienie. Powoduje zarówno przedłużenie się postępowania, jak i godzi bezpośrednio lub pośrednio w uzgodnione elementy wyroku. Oznacza to, że wniesienie apelacji zrywa zawarte przez strony porozumienie.

Nieprzekonujące są argumenty zawarte w zdaniu odrębnym sędziego SN W. Płóciennika, który wskazał, że art. 335 i 343 k.p.k. są skierowane bezpośrednio do sądu pierwszej instancji, a zgodnie z art. 458 k.p.k. przepisy te mogą zostać zastosowane w postępowaniu odwoławczym tylko odpowiednio i to pod warunkiem, że regulacje zawarte w rozdziale 49 nie stanowią inaczej. Ewentualne odpowiednie stosowanie tych przepisów wymaga uwzględnienia odmienności funkcji postępowania odwoławczego i szczególnego kontekstu sytuacyjnego, w jakim te przepisy są stosowane. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby przepisy regulujące skazanie bez przeprowadzenia rozprawy mogły mieć odpowiednie zastosowanie w postępowaniu odwoławczym⁴⁶. Jego zdaniem tryb konsensualny, w którym doszło do wydania wyroku, nie może pozostać obojętny dla sposobu procedowania przez sąd odwoławczy, a przede wszystkim dla treści jego rozstrzygnięcia, będącego wynikiem przeprowadzonej kontroli odwoławczej. Sąd odwoławczy musi respektować fakt zawarcia porozumienia przez strony, oznaczający m.in., że wyraziły one zgodę na szybszy, konsensualny tryb rozpoznania sprawy

⁴⁵ R. Koper, *Rozstrzygnięcie sądu w przedmiocie wniosku prokuratora o skazanie bez rozprawy*, PS 2002, nr 6, s. 81–82; S. Steinborn, *Porozumienia polskim procesie karnym. Skazanie bez rozprawy i dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej*, Kraków 2005, s. 379; R.A. Stefański, *Skazanie bez rozprawy w znowelizowanym Kodeksie postępowania karnego*, Prok. i Pr. 2003, nr 6, s. 33–34; A. Bogusławicz, *Postępowanie skrócone – klasyczna forma konsensualnego sposobu zakończenia postępowania karnego*, Prok. i Pr. 2006, nr 4, s. 66.

⁴⁶ D. Świecki, *Apelacja w postępowaniu karnym*, Warszawa 2012, s. 333; R. Kmiecik, *Głosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2000 r.*, V KKN 362/2000, OSP, 2001, nr 7–8, s. 414.

wyłącznie pod warunkiem zaaprobowania przez sąd ich propozycji co do treści wyroku skazującego. Uważa, że zmiana przez sąd odwoławczy wyroku wydanego w trybie art. 343 k.p.k. – poza przypadkami określonymi w art. 434 § 3 k.p.k. – wymaga zgody stron porozumienia zawartego na podstawie art. 335 k.p.k., jeżeli dotyczy dopuszczalnych prawnie elementów tego porozumienia ujętych w zaskarżonym wyroku.

8. Pytania prawne do Sądu Najwyższego (art. 441 § 1 k.p.k.)

Sąd Najwyższy, przed rozstrzygnięciem przedstawionego mu zagadnienia prawnego, z reguły bada dopuszczalność jego przedstawienia, wypowiadając się w przedmiocie przesłanek skierowania przez sąd odwoławczy konkretnego pytania prawnego. Organ ten trafnie wskazywał, że:

- „Możliwość wystąpienia w trybie art. 441§1 k.p.k. z pytaniem prawnym, musi dotyczyć, zgodnie z dyspozycją tego przepisu, wyłonienia się zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy, nie zaś wyjaśnienia wątpliwości nasuwających się przy analizowaniu orzecznictwa Sądu Najwyższego” (postanowienie SN z dnia 27 lutego 2013 r. – I KZP 1/13, OSNKW 2013, Nr 5, poz. 38);
- „Instytucja uchwał Sądu Najwyższego podejmowanych na podstawie tego przepisu, w związku z przekazanymi przez sąd odwoławczy zagadnieniami prawnymi, stanowi wyjątek od określonej w art. 8 § 1 k.p.k. generalnej zasady samodzielnego orzekania przez sąd rozpoznający konkretną sprawę. Zakres więc tych uchwał jest z mocy ustawy procesowej ograniczony wyłącznie do kwestii ogólnych, wymagających zasadniczej wykładni ustawy. Stanowisko Sądu Najwyższego jest konsekwentne co do tego, że pytania prawne winny być formułowane jedynie wtedy, gdy przy rozpoznawaniu środka odwoławczego wyłoni się zagadnienie prawne, czyli wystąpi istotny problem interpretacyjny, związany z wykładnią przepisu, który w praktyce jest rozbieżnie interpretowany, albo też przepisu sformułowanego wadliwie lub niejasno. Sąd drugiej instancji ma natomiast obowiązek szczegółowo uzasadnić, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne lub dlaczego wyjaśnienie zagadnienia wymaga zasadniczej wykładni ustawy (postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2013 r. – I KZP 2/13, OSNKW 2013, nr 7, poz. 55);
- „W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że skuteczne wystąpienie przez sąd odwoławczy z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego w trybie art. 441 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko wówczas, gdy łącznie spełnione są następujące przesłanki:
 - w postępowaniu odwoławczym wyłoniło się „zagadnienie prawne”, czyli istotny problem interpretacyjny, a więc taki, który dotyczy przepisu lub przepisów rozbieżnie interpretowanych w praktyce sądowej lub przepisu

- o wadliwej redakcji albo niejasno sformułowanego, dającego możliwość różnych przeciwstawnych interpretacji;
- zagadnienie to wymaga „zasadniczej wykładni ustawy”, czyli przeciwdziałania rozbieżnościom interpretacyjnym, już zaistniałym w orzecznictwie bądź mogącym – z uwagi np. na istotne różnice poglądów doktryny – w nim zaistnieć, które to rozbieżności są niekorzystne dla prawidłowego funkcjonowania prawa w praktyce;
 - pojawiło się ono „przy rozpoznawaniu środka odwoławczego”, a więc jest powiązane z konkretną sprawą, i to w taki sposób, że od rozstrzygnięcia tego zagadnienia prawnego zależy rozstrzygnięcie danej sprawy” (postanowienie SN z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 22/13, OSNKW 2014, Nr 2, poz. 13);
- „W doktrynie oraz orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wypowiedziano się co do warunków skutecznego wystąpienia z pytaniem prawnym. Zagadnienie prawne może być sformułowane przez sąd odwoławczy tylko wtedy, gdy wyłoni się przy rozpoznawaniu środka odwoławczego oraz wymaga „zasadniczej wykładni ustawy”, co zakłada wystąpienie istotnego problemu interpretacyjnego, związanego z wykładnią konkretnego przepisu, który w praktyce sądowej jest rozbieżnie interpretowany, albo przepisu sformułowanego wadliwie lub niejasno. Między ustaleniami faktycznymi dokonanymi w sprawie, a treścią pytania prawnego musi istnieć ścisły związek, a wyjaśnienie wątpliwości interpretacyjnych ma być niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy” (postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2013 r. – I KZP 4/13, OSNKW 2013, Nr 8, poz. 64);
- „W doktrynie procesu karnego i bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego na gruncie art. 441 k.p.k. wskazuje się, że przekazanie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy uzależnione jest od spełnienia kilku warunków. Po pierwsze, powinno wyłonić się ono przy rozpoznaniu środka odwoławczego. Po drugie, w zagadnieniu takim powinien wystąpić istotny problem interpretacyjny związany z wykładnią przepisu, który w praktyce sądowej jest rozbieżnie interpretowany albo też przepisu, który sformułowany jest wadliwie lub niejasno. Po trzecie, w sprawie takiej powinna zachodzić konieczność dokonania „zasadniczej wykładni ustawy”, czyli sytuacja, w której przepis taki umożliwia rozbieżne interpretacje, co byłoby niekorzystne dla funkcjonowania prawa w praktyce. Po czwarte wreszcie, między przedstawionym zagadnieniem prawnym a dokonanymi w sprawie ustaleniami faktycznymi powinien zachodzić związek, który oznacza, że wyjaśnienie wątpliwości interpretacyjnych jest niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto wskazuje się, że przekazanie zagadnienia prawnego jako stanowiące wyjątek od określonej w art. 8 § 1 k.p.k. zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego, powinno być poprzedzone podjęciem przez sąd pytający próby usunięcia wątpliwości interpretacyjnych w drodze wykładni

operatywnej. Przedmiotem pytania prawnego nie mogą być kwestie związane z ustaleniami faktycznymi, oceną dowodów czy też dotyczące możliwości zastosowania określonej normy do ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Tryb wskazany w art. 441 k.p.k. nie służy także temu, by sądy odwoławcze, przy pomocy Sądu Najwyższego, upewniały się co do prawidłowości przyjmowanego przez nie stanowiska interpretacyjnego” (postanowienie SN z dnia 20 czerwca 2013 r. – I KZP 3/13, OSNKW 2013, Nr 8, poz. 63);

- W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że skuteczne wystąpienie przez sąd odwoławczy z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego w trybie art. 441 § 1 k.p.k. może nastąpić wówczas, gdy łącznie spełnione są następujące przesłanki. Po pierwsze, w postępowaniu odwoławczym wyłoniło się „zagadnienie prawne”, czyli istotny problem interpretacyjny, a więc taki, który dotyczy przepisu lub przepisów rozbieżnie interpretowanych w praktyce sądowej lub przepisu o wadliwej redakcji albo niejasno sformułowanego, dającego możliwość różnych przeciwstawnych interpretacji. Po drugie, zagadnienie to wymaga „zasadniczej wykładni ustawy”, czyli przeciwdziałania rozbieżnościom interpretacyjnym, już zaistniałym w orzecznictwie bądź mogącym – z uwagi np. na istotne różnice poglądów doktryny – w nim zaistnieć, które to rozbieżności są niekorzystne dla prawidłowego funkcjonowania prawa w praktyce. Po trzecie, pojawiło się ono „przy rozpoznawaniu środka odwoławczego”, a więc jest powiązane z konkretną sprawą, i to w taki sposób, że od rozstrzygnięcia tego zagadnienia prawnego zależy rozstrzygnięcie danej sprawy. Instytucja określona w art. 441 § 1 k.p.k. stanowi ograniczenie zasady samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego, dlatego przepis ten powinien być wykładany zgodnie z zasadą *exceptiones non sunt extendendae* (postanowienie SN z dnia 25 września 2013 r. – I KZP 10/13, LEX nr 1369050):
- „Zgodnie z utrwalonym już w orzecznictwie i zaaprobowanym w doktrynie poglądem niesporne jest, że wystąpienie do Sądu Najwyższego z zagadnieniem prawnym w trybie art. 441 § 1 k.p.k. wymaga, by zagadnienie to:
 - a) miało charakter ‘prawny’, a więc stanowiło istotny problem wykładniczy, czyli taki, który dotyczy przepisu rozbieżnie interpretowanego w praktyce sądowej lub o oczywiście wadliwej redakcji albo niejasno sformułowanego, dającego podstawy do przeciwstawnych interpretacji;
 - b) dotyczyło kwestii wymagającej ‘zasadniczej wykładni ustawy’, tzn. normy umożliwiającej realnie rozbieżne interpretacje, co jest niekorzystne dla funkcjonowania prawa w praktyce, a co oznacza, że nie może w żadnej mierze chodzić o wskazanie przez Sąd Najwyższy sposobu rozstrzygnięcia konkretnej sprawy;
 - c) wyłoniło się przy rozpoznawaniu środka odwoławczego, czyli było powiązane z konkretną sprawą w taki sposób, że od rozstrzygnięcia w kwestii tego zagadnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy” (uchwała SN z dnia 14 marca 2013 r. – WZP 2/12 OSNKW 2013, nr 6, poz. 46);

- „Na podstawie art. 441 § 1 k.p.k., ugruntowany jest pogląd, że wystąpienie sądu odwoławczego w tym trybie dopuszczalne jest tylko wówczas, gdy zachodzą rzeczywiste wątpliwości tego sądu co do wykładni prawa, których w ramach obowiązującej go samodzielności jurysdykcyjnej (art. 8 k.p.k.), nie jest w stanie rozstrzygnąć za pomocą powszechnie stosowanych metod wykładni. Natomiast, gdy sąd odwoławczy ma już wyrobiony pogląd w przedstawianej kwestii, to w istocie nie zmierza do uzyskania wykładni, lecz dąży do uzyskania swoistej aprobaty dla swego stanowiska. Ponadto, tzw. pytanie prawne przedstawiane do rozstrzygnięcia w oparciu o ten przepis – m.in. musi stanowić zagadnienie prawne, a więc takie, które dotyczy ważnej kwestii związanej z wykładnią normy poddawanej interpretacji, a budzącej wątpliwości lub prowadzącej do rozbieżności w praktyce orzeczniczej, zwłaszcza gdy norma ta jest sformułowana w sposób niejasny lub wieloznaczny. Jeżeli natomiast treść przepisu nie budzi wątpliwości, to sama kwestia dopuszczalności jego zastosowania do określonej sytuacji występującej w sprawie, nie należy do kręgu zagadnień o jakich mowa w art. 441 § 1 k.p.k. Podobnie zresztą, przedmiotem pytania prawnego nie mogą być zagadnienia związane z ustaleniami faktycznymi, czy też oceną dowodów. Nie zyskują też akceptacji próby sięgania po ten instrument bez wcześniejszego poddania własnej analizie istniejącego orzecznictwa, jak również bez przedstawienia argumentów potwierdzających rzeczywiste istnienie różnych możliwości zinterpretowania konkretnej normy prawnej” (postanowienie SN z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 23/13 (OSN Prok. i Pr. 2014, nr 3, poz. 8);
- „Skuteczność ta bowiem, jak powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie i doktrynie, uzależniona jest od kilku warunków, a to: prawnego charakteru przedstawionego problemu, wymogu, aby niezbędna była w tej materii zasadnicza wykładnia ustawy, ujawnienie się tego problemu przy rozpoznawaniu środka odwoławczego i wykazanie niemożności samodzielnego rozstrzygnięcia wątpliwości prawnych, których pytanie to ma dotyczyć. Rzecz bowiem w tym, że rozstrzyganie przez Sąd Najwyższy zagadnień wymagających zasadniczej wykładni ustawy stanowi wyjątek od samodzielności jurysdykcyjnej sądu (art. 8 k.p.k.), zatem wystąpienie z pytaniem prawnym musi być zawsze poprzedzone własną analizą sądu odwoławczego odnośnie danego problemu i może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy owa analiza nie doprowadzi tego sądu do jednoznacznych wniosków interpretacyjnych. W niniejszej sprawie rzeczywiście podniesiono kwestię, która tak w doktrynie, jak i w orzecznictwie ujmowana jest w różny sposób, ale ograniczono się jedynie do przedstawienia niektórych judykatów i stanowisk prezentowanych w piśmiennictwie bez oceny słuszności poszczególnych argumentacji, a jedynie z przyjęciem, że ponieważ żaden z tych poglądów nie jest reprezentowany przez większość przedstawicieli doktryny i judykatury, to uzasadnia to wystąpienie do Sądu Najwyższego w trybie art. 441 § 1 k.p.k. Tak jednak nie jest, gdyż przed takim

wystąpieniem należało podjąć próbę wykładni pojęcia będącego przedmiotem wystąpienia przez analizę chociażby argumentów za i przeciw każdemu z prezentowanych stanowisk w aspekcie poszczególnych metod wykładni i dopiero gdyby nie pozwoliła ona na wysnucie jednoznacznych wniosków, podjęcie decyzji w przedmiocie wystąpienia z pytaniem prawnym. Analizy takiej Sąd Okręgowy niestety nie dokonał, a tym samym, jego wystąpienie nie może spowodować podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały dotyczącej podniesionego w nim problemu” (postanowienie SN z dnia 28 listopada 2013 r. – I KZP 11/13 (OSN Prok. i Pr. 2013, nr 3, poz. 7);

- „Zagadnienie prawne w kontekście określonym przepisem art. 441 § 1 k.p.k. ujmowane być musi jako istotny problem interpretacyjny, który dotyczy przepisu (lub grupy przepisów) rozbieżnie interpretowanego (interpretowanych) w orzecznictwie sądowym, bądź też takiego (takich), którego (których) wadliwa redakcja lub niejasna formuła umożliwia przeciwstawne interpretacje. Co więcej, tak ujęty problem wymaga zasadniczej wykładni ustawy, a więc takiej, która odnosi się do ważnych zagadnień, podjęcie wykładni ma zaś na celu zapobieganie rozbieżnościom interpretacyjnym w praktyce sądowej” (postanowienie SN z dnia 27 lutego 2013 r. – I KZP 25/12, OSNKW 2013, Nr 5, poz. 37);
- „W doktrynie procesu karnego i bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego na gruncie art. 441 § 1 k.p.k. wskazuje się, że przekazanie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy uzależnione jest od spełnienia kilku warunków. Po pierwsze, musi wyłonić się ono przy rozpoznawaniu środka odwoławczego. Po drugie, w zagadnieniu takim musi wystąpić istotny problem interpretacyjny związany z wykładnią przepisu, który w praktyce sądowej jest rozbieżnie interpretowany albo też przepisu, który sformułowany jest wadliwie lub niejasno. Po trzecie, musi zachodzić konieczność dokonania ‘zasadniczej wykładni ustawy’, czyli sytuacja, w której przepis taki umożliwia rozbieżne interpretacje, co byłoby niekorzystne dla funkcjonowania prawa w praktyce. Po czwarte, między przedstawionym zagadnieniem prawnym a dokonanymi w sprawie ustaleniami zachodzi taka zależność, że wyjaśnienie wątpliwości interpretacyjnych jest niezbędne dla rozstrzygnięcia sprawy; nadto konieczne jest także zaprezentowanie stanowiska Sądu występującego w odniesieniu do przedstawianego zagadnienia” (uchwała SN z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 24/13, OSNKW 2014, Nr 2, poz. 11);
- „Udzielenie przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na zadane przez Sąd Okręgowy pytanie prawne możliwe jest jedynie pod warunkiem zaistnienia w sprawie wszystkich przesłanek art. 441 k.p.k., to jest:
 - zagadnienie prawne, którego dotyczy pytanie, wyłoniło się w związku z rozpoznaniem środka odwoławczego,
 - od rozwiązania zagadnienia zależy rozstrzygnięcie w konkretnej sprawie,
 - zagadnienie wymaga zasadniczej wykładni ustawy” (uchwała SN z dnia 1 października 2013 r. – I KZP 6/13, OSNKW 2013, Nr 11, poz. 93);

- „W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i w doktrynie, utrwalony jest pogląd, że przekazanie pytania prawnego jest możliwe wówczas, gdy w sprawie ujawni się zagadnienie o charakterze prawnym, a więc stanowiące istotny problem interpretacyjny, a ponadto wymagające zasadniczej wykładni ustawy, czyli dotyczące przepisu rozbieżnie interpretowanego w praktyce sądowej albo przepisu o oczywiście wadliwej redakcji lub niejasno sformułowanego, umożliwiającego przeciwstawne interpretacje, a jego wyjaśnienie może mieć znaczenie prejudycjalne dla kształtowania przyszłego orzecznictwa. Warunkiem jest również, by wyłoniło się ono podczas rozpoznawania środka odwoławczego i miało znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu odwoławczym” (postanowienie SN z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 21/13, OSNKW 2014, Nr 2, poz. 12);
- „Skuteczne wystąpienie przez sąd odwoławczy z pytaniem prawnym może nastąpić jedynie wówczas, gdy spełnione są łącznie wszystkie przesłanki wskazane w art. 441 § 1 k.p.k. Jego przedmiotem musi być zatem zagadnienie o charakterze prawnym, a więc stanowiące istotny problem interpretacyjny, wymagające zasadniczej wykładni ustawy, czyli dotyczące przepisu rozbieżnie interpretowanego w praktyce sądowej albo przepisu o oczywiście wadliwej redakcji lub niejasno sformułowanego, które wyłoniło się przy rozpoznawaniu środka odwoławczego i jest w taki sposób powiązane z konkretną sprawą, że od jego rozstrzygnięcia zależy treść merytorycznego orzeczenia w sprawie. Istotne przy tym jest to, że zadaniem Sądu Najwyższego nie jest w tym wypadku rozstrzygnięcie konkretnych kasusów bądź udzielanie porad, jak postąpić w określonej sytuacji. Skoro zaś przepis art. 441 § 1 k.p.k. ma charakter wyjątkowy w stosunku do art. 8 § 1 k.p.k., statuującego zasadę samodzielności jurysdykcyjnej sądu rozpoznającego sprawę, wobec czego musi być wykładany w sposób ścisły, to oczywiste jest, że sięganie po tego rodzaju instytucję jest niedopuszczalne również wtedy, gdy pytanie odrywa się od realiów danej sprawy lub gdy sąd odwoławczy dostatecznie nie zgłębił łączących się z nim obiektywnie występujących problemów ze sfery faktu lub prawa” (postanowienie SN z dnia 24 stycznia 2013 r. – I KZP 21/12, OSNKW 2013, Nr 2, poz. 14).

9. Prowadzenie rozprawy przerwanej w postępowaniu uproszczonym w dalszym ciągu w postępowaniu zwyczajnym (art. 484 § 2 k.p.k.)

Każdorazowa przerwa w rozprawie w postępowaniu uproszczonym może trwać nie dłużej niż 21 dni, a jeżeli sprawy nie można rozpoznać w tym terminie, sąd rozpoznaje sprawę w dalszym ciągu w postępowaniu zwyczajnym (art. 484 § 1 i 2 k.p.k.). Na tle tej regulacji został przedstawiony Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia problem, czy przewidziana w art. 484 § 2 k.p.k. obowiązkowa zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny powoduje, iż wskazane w ustawie warunki określające możliwość rozpoznania sprawy pod

nieobecność oskarżonego, zaczynają obowiązywać od chwili zmiany trybu postępowania, czy też dotyczą one całego postępowania jurysdykcyjnego prowadzonego w tej sprawie. Problem ten był związany z tym, że wystąpiła w tym zakresie rozbieżność w wykładni prawa w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Organ ten zajmował stanowisko, że:

- „Zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny pociągała za sobą konieczność uczestnictwa oskarżonego w rozprawie głównej. Przepis art. 376 § 2 k.p.k. nie mógł mieć zastosowania wobec oskarżonego, nie złożył on bowiem przed sądem wyjaśnień, od czego art. 376 § 1 k.p.k. uzależnia możliwość kontynuowania postępowania zwyczajnego pod nieobecność oskarżonego, a przesłuchania oskarżonego przez sąd nie mogło zastąpić, dokonane przed zmianą trybu postępowania, odczytanie jego wyjaśnień złożonych w dochodzeniu (co wynika a contrario z art. 377 § 4 k.p.k.)”⁴⁷.
- „Zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny pociąga za sobą konieczność uczestnictwa oskarżonego na rozprawie głównej. Przesłuchania oskarżonego przez sąd nie może bowiem zastąpić dokonane przed zmianą trybu postępowania odczytanie jego wyjaśnień złożonych w dochodzeniu”⁴⁸.
- „Zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny wymaga obecności oskarżonego na rozprawie chyba że, po złożeniu wyjaśnień już w trybie zwyczajnym, oskarżony, zawiadomiony o nowym terminie rozprawy, nie stawiał się na nią bez usprawiedliwienia (art. 376 § 2 k.p.k.). Stwierdzenie, że ‘oskarżony złożył już wyjaśnienia’ w rozumieniu powołanego przepisu oznacza, iż miało to miejsce w toku rozprawy, a więc po rozpoczęciu przewodu sądowego i po odczytaniu aktu oskarżenia”⁴⁹.
- „W obu jednostkach redakcyjnych (§ 1 i 2) art. 376 k.p.k. pojęcie ‘złożenie wyjaśnień’ oznacza wyłącznie złożenie przez oskarżonego wyjaśnień na rozprawie, nie obejmuje natomiast odtworzenia przez odczytanie na rozprawie wyjaśnień, które oskarżony złożył w toku postępowania przygotowawczego. Jeżeli oskarżony składa wyjaśnienia przed sądem w postępowaniu uproszczonym, następnie sprawa jest rozpoznawana w postępowaniu zwyczajnym, a oskarżony zawiadomiony o rozprawie osobiście nie stawia się na nią bez usprawiedliwienia, możliwość dokończenia rozprawy bez jego udziału daje przepis art. 377 § 3 k.p.k.”⁵⁰

Wyraził też odmienny pogląd, uznając, że:

- „W sytuacji gdy wobec przekroczenia terminu przerwy w rozprawie określonego w art. 484 k.p.k. następuje zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny, nieusprawiedliwiona nieobecność oskarżonego na rozprawie

⁴⁷ Wyrok SN z dnia 29 marca 2006 r. – V KK 483/05, LEX nr 180759.

⁴⁸ Wyrok SN z dnia 29 września 2010 r. – V KK 274/10, LEX nr 603962.

⁴⁹ Wyrok SN z dnia 16 listopada 2010 r. – II KK 143/10, Biul.PK 2010, nr 10, poz.1.2.2.

⁵⁰ Wyrok SN z dnia 6 czerwca 2011 r. – V KK 174/11, LEX nr 817563.

nie stoi na przeszkodzie prowadzeniu tej rozprawy ‘w dalszym ciągu’, jeżeli złożył on już wyjaśnienia w toku postępowania sądowego (art. 376 § 2 k.p.k.), albo wprawdzie tych wyjaśnień nie złożył i odczytano je w trybie art. 479 § 2 k.p.k., ale o terminie rozprawy, na której dochodzi do kontynuowania rozpoznawania sprawy – w postępowaniu zwyczajnym – oskarżony został zawiadomiony (art. 376 § 2 k.p.k. w zw. z art. 484 § 2 k.p.k. i art. 479 § 2 k.p.k.)⁵¹.

- „Jeśli przed zmianą trybu ujawniono wyjaśnienia oskarżonego złożone uprzednio w postępowaniu przygotowawczym, co jest dopuszczalne w świetle art. 479 § 2 k.p.k. w sytuacji niestawiennictwa oskarżonego, którego obecność na rozprawie nie jest obowiązkowa, to owo ujawnienie wyjaśnień trzeba uznać za równoważne z punktu widzenia procesowych konsekwencji tej czynności ze złożeniem wyjaśnień w postępowaniu sądowym”⁵².

Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 28 listopada 2013 r. – I KZP 12/13 (OSNKW 2013, Nr 12, poz. 99) opowiedział się za pierwszym z wyżej przedstawionych poglądów, uznając, że **Zawarty w art. 484 § 2 k.p.k. zwrot: „w dalszym ciągu” oznacza, że przewidziana w tym przepisie obligatoryjna zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny nie pozbawia skuteczności przeprowadzonych do tej chwili czynności procesowych i nie obli-guje do ich powtórzenia, natomiast wywołują one tylko te konsekwencje procesowe, które są właściwe dla trybu zwyczajnego.**

Jest to pogląd trafny i został aprobowany w literaturze⁵³. Uzasadniając ten pogląd Sąd Najwyższy podkreślił, że iż „złożenie wyjaśnień”, o których mowa w art. 376 § 2 k.p.k., powinno być rozumiane ściśle, zgodnie z literalnym brzmieniem tego przepisu, jednakże nie z punktu widzenia ontologicznego, ale prawnego, jako sama czynność procesowa, bez względu na jej treść, tj. to, czy oskarżony wypowie się po udzieleniu mu głosu, czy też skorzysta z prawa odmowy złożenia wyjaśnień i odczytane zostaną jego wyjaśnienia z postępowania przygotowawczego. Zauważył też, że taka zmiana trybu wprowadza bardziej rygorystyczne warunki dopuszczalności prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego, jak i to, że zaczynają obowiązywać z momentem przejścia do trybu zwyczajnego. Pojęcie „w dalszym ciągu” oznacza stwierdzenie legalności dotychczas dokonanych czynności procesowych. Zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny nie skutkuje koniecznością powtarzania czynności dowodowych, dokonanych w fazie rozprawy prowadzonej w trybie uproszczonym, gdyż te są legalne i mogą stanowić podstawę wyrokowania, natomiast – kontynuuje Sąd Najwyższy – nie przenoszą one do procesu tych ich konsekwencji, które wywołują wyłącznie w procesie prowadzonym w trybie uproszczonym. Zawarty w art. 484 § 2 k.p.k. zwrot: „w dalszym ciągu” oznacza, że przewidziana w tym przepisie

⁵¹ Wyrok SN z dnia 20 lipca 2011 r. – V KK 167/11, OSNKW 2011, nr 9, poz. 85 z głosem krytyczną M. Siwka, LEX/el. 2012.

⁵² Postanowienie SN z dnia 16 maja 2012 r. – II KK 265/11, LEX nr 1375388.

⁵³ D. Drajewicz, Glosa do tej uchwały, LEX/el. 2014.

obligatoryjna zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny nie pozbawia skuteczności przeprowadzonych do tej chwili czynności procesowych i nie obliguje do ich powtórzenia, natomiast wywołują one tylko te konsekwencje procesowe, które są właściwe dla trybu zwyczajnego. Tym samym zmiana taka powoduje, że procedowanie po upływie określonego w art. 484 § 1 k.p.k. maksymalnego terminu przerwy, wymaga obecności oskarżonego na rozprawie, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 374 § 1 k.p.k. Nie można prowadzić rozprawy pod nieobecność oskarżonego na podstawie art. 376 § 2 k.p.k., jeśli nie złożył on dotąd wyjaśnień przed sądem, nawet gdy wcześniej, podczas procedowania w trybie uproszczonym, odczytano jego wyjaśnienia na podstawie art. 479 § 2 k.p.k. Nie jest w ogóle dopuszczalne rozpoznanie sprawy w trybie zwyczajnym pod nieobecność oskarżonego, który nie złożył wyjaśnień, albowiem taką możliwość przewiduje unormowanie zawarte w art. 377 k.p.k.

10. Odwołanie odstąpienia od oskarżenia przez oskarżyciela prywatnego (art. 496 § 2 k.p.k.)

Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego umarza się za zgodą oskarżonego, jeżeli oskarżyciel prywatny odstąpi od oskarżenia przed prawomocnym zakończeniem postępowania, jednakże zgoda nie jest wymagana w wypadku odstąpienia od oskarżenia przed rozpoczęciem przewodu sądowego (art. 496 § 1 i 2 k.p.k.). Powstała wątpliwość, czy i w jakim terminie dopuszczalne jest odwołanie przez oskarżyciela prywatnego oświadczenia o odstąpieniu od oskarżenia złożonego przed rozpoczęciem przewodu sądowego (art. 496 § 2 k.p.k.). W kwestii tej wypowiedział się Sąd Najwyższy, że „Umorzenie postępowania na podstawie art. 64 (ob. – art. 496 § 1 – uwaga R.A.S.) k.p.k. następuje wskutek złożenia przez oskarżyciela prywatnego oświadczenia o odstąpieniu od oskarżenia i wyrażenia zgody przez oskarżonego na to odstąpienie, jeśli te oświadczenia są wyrazem rzeczywistej, wolnej od wad ich woli”⁵⁴.

W doktrynie prezentuje się pogląd, że możliwe jest odwołania oświadczenia o cofnięciu oskarżenia, a różnice dotyczą momentu, do którego może to nastąpić. Przyjmuje się, że może to nastąpić do czasu wydania postanowienia o umorzeniu postępowania⁵⁵ lub do momentu uprawomocnienia się tego postanowienia, dopiero bowiem z tą chwilą powstaje skutek procesowy odstąpienia od

⁵⁴ Uchwała 7 sędziów SN dnia 17 września 1959 r. – VI KO 33/59, OSNPG 1960, nr 4, poz. 66, wyrok SN z dnia 12 marca 1931 r. – II. 2K. 118/31, ZO 1931, poz. 289.

⁵⁵ M. Szerer, Głosa do uchwały składu siedmiu sędziów SN z dnia 17 września 1959 r., VI KO 33/59, PiP 1960, nr 11, s. 901 i nast.

oskarżenia, tj. umorzenie postępowania, stanowiące tzw. stan nieodwracalny⁵⁶. Neguje się też taką możliwość⁵⁷.

Sąd Najwyższy, rozstrzygając ten problem w uchwale z dnia 24 stycznia 2013 r. – I KZP 20/12 (OSNKW 2013, Nr 3, poz. 19) uznał, że **Oskarżyciel prywatny może odwołać złożone przed rozpoczęciem przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej oświadczenie o odstąpieniu od oskarżenia – do chwili wydania przez sąd postanowienia o umorzeniu postępowania.**

Pogląd ten spotkał się z częściową krytyką⁵⁸ oraz z aprobatą⁵⁹. Uzasadniając ten pogląd Sąd Najwyższy wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego od dawna ukształtowała się linia, opowiadająca się za odwołalnością dokonanej przez stronę czynności procesowej⁶⁰. Zwrócił uwagę, że zakończeniem postępowania prywatnoskargowego nie jest samo odstąpienie oskarżyciela prywatnego od oskarżenia, ale dopiero wydanie prawomocnego postanowienia sądu o umorzeniu na tej podstawie toczącego się postępowania⁶¹. Oświadczenie woli nie może zostać skutecznie cofnięte, gdy ustawa wyłącza możliwość jego cofnięcia bądź gdy uzależnia je od określonych warunków, które jednak nie zostały spełnione. Tam zaś, gdzie brak jest takich ograniczeń, jedynym ograniczeniem może być powstanie stanu nieodwracalnego⁶². W odniesieniu do cofnięcia przez oskarży-

⁵⁶ I. Nowikowski, *Odwołalność czynności procesowych stron w polskim procesie karnym*, Lublin 2001, s. 119; D. Gil, *Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego w polskim prawie karnym*, Warszawa 2011, s. 254.

⁵⁷ L. Peiper, *Komentarz do kodeksu postępowania karnego*, Kraków 1933, s. 130; S. Śliwiński, *Polski proces karny przed sądem powszechnym. Zasady ogólne*, Warszawa 1948, s. 336–337; S. Kalinowski, M. Siewierski, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 1966, s. 136; J. Bafia [w:] J. Bafia, J. Bednarzak, M. Flemming, S. Kalinowski, H. Kempisty, M. Siewierski, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 1971, s. 577; S. Waltoś, *Postępowania szczególne w procesie karnym*, Warszawa 1973, s. 203; S. Stachowiak, *Funkcje skargowości w polskim procesie karnym*, Poznań 1975, s. 79; J. Grajewski, E. Skrętowicz, *Kodeks postępowania karnego z komentarzem*, Gdańsk 1995, s. 292; B. Bieńkowska, *Dyspozycyjność stron w procesie karnym na tle zasady kontradiktoryjności*, PS 1994, nr 6, s. 40; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 1034; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego...*, t. III, *op. cit.*, s. 65; F. Prusak, *Komentarz do Kodeksu postępowania karnego*, t. 2, Warszawa 1999, s. 1366; R.A. Stefański [w:] J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S.M. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. III, Warszawa 2004, s. 418; W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 605; A. Ważny [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 847. Ten ostatni Autor odstąpił od tego poglądu (A. Ważny [w:] K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 847).

⁵⁸ M. Zbikowska, *Glosa do tej uchwały*, Prok. i Pr. 2014, nr 3, s. 168–176.

⁵⁹ A. Ważny [w:] K.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego...*, *op. cit.*, s. 847; K. Eichstaedt [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. II, Warszawa 2013, s. 659.

⁶⁰ Wyrok SN z dnia 16 lutego 1931 r. – II 3K 1173/30, OSP 1931, nr. 10, poz. 295, uchwała SN z dnia 23 stycznia 1975 r. – VI KZP 44/74, OSNKW 1975, nr 3–4, poz. 34, uchwała SN z dnia 26 września 2002 r., I KZP 13/02, OSNKW 2002, nr 11–12, poz. 88, wyrok SN z dnia 21 lutego 1992 r., WRN 3/92, OSNKW 1992, nr 9–10, poz. 70.

⁶¹ Uchwała SN z dnia 23 kwietnia 1992 r., I KZP 6/92, OSNKW 1992, nr 7–8, poz. 54.

⁶² T. Grzegorzczak [w:] T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2009, s. 379–380.

ciela prywatnego odstąpienia od oskarżenia nie ma takich ograniczeń i w związku z tym jest możliwe, ale tylko do momentu powstania stanu nieodwracalnego.

11. Właściwość sądu do rozpoznania zażalenia na zarządzenie prezesa sądu odwoławczego o odmowie przyjęcia wniosku o doręczenie odpisu wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem (art. 524 § 1 k.p.k.)

Warunkiem formalnym wniesienia kasacji jest uprzednie złożenie wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem w terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia orzeczenia (art. 524 § 1 k.p.k.). W razie niedotrzymania tego terminu, prezes sądu odwoławczego odmawia jego przyjęcia, na które przysługuje zażalenie. W tym kontekście pojawiła się wątpliwość, czy Sąd Najwyższy jest sądem właściwym, w rozumieniu art. 27 k.p.k. w zw. z art. 466 § 2 k.p.k., do rozpoznania zażalenia na zarządzenie prezesa wydane w pierwszej instancji w sądzie okręgowym, odmawiające przyjęcia wniosku o doręczenie odpisu wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem.

Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 27 lutego 2013 r. – I KZP 26/12 (OSNKW 2013, Nr 4, poz. 27) zasadnie przyjął, że **Sąd Najwyższy jest sądem funkcjonalnie właściwym do rozpoznania zażalenia na zarządzenie prezesa sądu odwoławczego o odmowie przyjęcia – złożonego na podstawie art. 524 § 1 zdanie drugie k.p.k. – wniosku o doręczenie odpisu wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem.** Uzasadniając ten pogląd organ ten wskazał, że kontrola judykacyjna Sądu Najwyższego w sprawach karnych sprawowana jest za pomocą nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest kasacja (art. 518 i nast. k.p.k.). Jej uruchomienie zależy zasadniczo od inicjatywy strony procesowej, a ponadto od spełnienia dość rygorystycznych warunków formalnych (art. 524–527 k.p.k.). Wstępną, formalną kontrolę tych warunków przeprowadzają organy sądów odwoławczych, tj. prezes sądu okręgowego lub sądu apelacyjnego, względnie przewodniczący wydziału w tych sądach. W ramach toczącego się w sądach odwoławczych postępowania weryfikującego wypełnienie warunków dopuszczalności kasacji, zapadać może szereg postanowień bądź zarządzeń, które uniemożliwiają wniesienie kasacji, np. zarządzenie o zwrocie wniosku w celu usunięcia stwierdzonych braków formalnych, postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia kasacji, zarządzenie o odmowie przyjęcia zażalenia na powyższe decyzje, zarządzenie o odmowie przyjęcia kasacji (tzw. postępowanie przedkasacyjne lub okołokasacyjne).

Organ ten zauważył, że wprawdzie Sąd Najwyższy jest konstytucyjnie usytuowany poza strukturą sądów powszechnych, to jest traktowany przez ustawę zasadniczą jako sąd o lepszym, w porównaniu z sądami powszechnymi, fachowym przygotowaniu i bogatszym doświadczeniu zawodowym, co odpowiada standardom składającym się na wymóg instancyjności. Ponadto kontrola instancyjna nad

postanowieniami i zarządzeniami zapadającymi w postępowaniu okołokasacyjnym, które zamykają drogę do wniesienia kasacji, jest niezbędnym instrumentem należytego wykonywania kontroli judykacyjnej nad sądami powszechnymi, co z kolei jest podstawowym konstytucyjnym zadaniem Sądu Najwyższego⁶³.

Odrzucając właściwość tego samego sądu (tzw. instancję poziomą) podkreślił, że nie jest ona dopuszczalna bez wyraźnego ustawowego upoważnienia. Rozwiązanie takie, jako będące odstępstwem od zasady instancyjności⁶⁴, powinno być traktowane jako ostateczność i musi wynikać z jednoznacznej decyzji ustawodawcy. Ponadto instancja pozioma byłaby w pewnym sensie nietypowa, albowiem decyzja prezesa sądu kontrolowana byłaby przez sędziów sądu, którym kieruje.

**Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach
i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania
sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym
(Dz.U. Nr 77, poz. 649 ze zm.)**

**12. Rodzaj procedury w postępowaniu sądowym, wszczynanym
przez wniesienie do sądu okręgowego – sądu pracy
i ubezpieczeń społecznych odwołania od orzeczenia
Krajowego Sądu Dyscyplinarnego (art. 41 ust. 1)**

W myśl art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym⁶⁵ od orzeczeń Krajowego Sądu Dyscyplinarnego przysługuje odwołanie do właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania obwinionego, sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, jako sądu pierwszej instancji – w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Ze względu na represyjny charakter postępowania dyscyplinarnego powstała wątpliwość, co do tego, jaką stosować procedurę w tym postępowaniu; karną, czy cywilną. W orzecznictwie Sądu Najwyższego problem ten był rozstrzygany różnie. Organ ten przyjął, że w toku postępowania sądowego przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych rozpatrującym odwołanie od orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego biegłych rewidentów należy stosować przepisy Kodeksu postępowania cywilnego⁶⁶. Wyraził także pogląd, że stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego⁶⁷.

⁶³ Postanowienie SN z dnia 21 czerwca 1996 r. – V KZ 13/96, OSNKW 1996, nr 7–8, poz. 45.

⁶⁴ K. Marszał, *Instancyjność postępowania karnego w świetle artykułu 176 ust. 1 Konstytucji*, [w:] *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci prof. S. Waltosia*, Warszawa 2000, s. 704.

⁶⁵ Dz.U. Nr 77, poz. 649 ze zm.

⁶⁶ Postanowienie SN z dnia 1 czerwca 2010 r. – III SO 6/10, LEX nr 622208.

⁶⁷ Postanowienie SN z dnia 30 września 2010 r., I KZP 11/10, OSNKW 2010, nr 10, poz. 85.

Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 24 stycznia 2013 r. – I KZP 18/12 (OSNKW 2013, Nr 2, poz. 10) przyjął, że **Do postępowania sądowego, wszczynanego przez wniesienie do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych odwołania od orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz.U. Nr 77, poz. 649 ze zm.), stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.).** Jest to pogląd słuszny i został szeroko uzasadniony⁶⁸. Nie sposób przytoczyć wszystkich argumentów, lecz wskazać jedynie trzeba, że decydujące znaczenie miało pominięcie w obecnej regulacji wskazania, jakie przepisy stosuje się w tym postępowaniu. Skoro przepis art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym nie zawiera obecnie stwierdzenia, iż do rozpoznania odwołania od orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, to wobec tego odwołania takie podlegają rozpoznaniu według norm przewidzianych w Kodeksie postępowania karnego, które – zgodnie z dyspozycją art. 46 tej ustawy – mają odpowiednie zastosowanie w sprawach nieuregulowanych w rozdziale 4 tej ustawy.

Prawo karne wykonawcze

13. Właściwość sądu do rozpoznania skargi (art. 7 § 1 k.k.w.)

Skazany – zgodnie z art. 7 § 1 k.k.w. – może zaskarżyć do sądu decyzję prezesa sądu lub upoważnionego sędziego, sędziego penitencjarnego, dyrektora zakładu karnego, aresztu śledczego, a także dyrektora okręgowego Służby Więziennej i Dyrektora Generalnego Służby Więziennej albo osoby kierującej innym zakładem przewidzianym w przepisach prawa karnego wykonawczego oraz komisji penitencjarnej, sądowego kuratora zawodowego albo innego organu uprawnionego przez ustawę do wykonywania orzeczeń, z powodu jej niezgodności z prawem, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

Na tle tego przepisu powstała wątpliwość co do właściwości miejscowej sądu przede wszystkim ze względu na rozbieżne orzecznictwo i wypowiedzi doktryny w tym względzie.

⁶⁸ Zob. też A. Korzeniewska-Lasota, Głosa do tej uchwały, PPP 2013, nr 7–8, s. 210–221.

Prezentowany jest pogląd, że właściwym do rozpoznania skargi określonej w art. 7 k.k.w. jest sąd aktualnego miejsca przebywania skazanego⁶⁹. Uznaje się też, że jest to sąd miejsca wydania decyzji, tj. sąd miejsca przebywania skazanego w czasie, gdy zapadła decyzja, której skarga ta dotyczy⁷⁰.

Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 18/13 (OSNKW 2014, Nr 4, poz. 10) uznał, że **Sądem miejscowo właściwym do rozpoznania skargi na decyzje organów wymienionych w art. 7 § 1 k.k.w., w sprawach dotyczących odbywania kary pozbawienia wolności, kary aresztu, kary porządkowej, środka przymusu skutkującego pozbawieniem wolności, wykonywania orzeczenia o warunkowym przedterminowym zwolnieniu oraz środka zabezpieczającego polegającego na umieszczeniu w zakładzie zamkniętym, jest sąd penitencjarny (art. 7 § 2 k.k.w.), w którego okręgu skazany przebywa (art. 3 § 2 k.k.w.) w czasie wydania decyzji podlegającej zaskarżeniu. Jest to pogląd słuszny, mimo że spotykał się z krytyką⁷¹.**

Organ ten, odwołując się do wykładni systemowej, w szczególności treści art. 34 § 2 k.k.w. słusznie wywiódł, że art. 3 § 2 k.k.w. wiąże właściwość miejscową sądu penitencjarnego rozpoznającego skargi określone w art. 7 k.k.w. z miejscem przebywania skazanego w czasie podejmowania decyzji, której skarga dotyczy.

Trafnie odwołał się do wykładni funkcjonalnej, podkreślając, że powiązanie właściwości miejscowej sądu penitencjarnego z aktualnym miejscem pobytu skazanego (tymczasowo aresztowanego, oskarżonego, podejrzanego), w sytuacji gdy z powodów nie tylko procesowych osoba taka, po wydaniu decyzji przez podmiot określony w art. 7 § 1 k.k.w. w zw. z art. 2 pkt 3–6 i art. 10 k.k.w., przeniesiona zostanie do zakładu karnego położonego na obszarze działania innego sądu okręgowego, skutkować będzie możliwością wielokrotnej zmiany tej właściwości, i to pomimo tego, że przedmiotem rozpoznania jest jedna i ta sama skarga. Zmiana tej właściwości musiałaby być uwzględniana nawet w dniu wyznaczonego w tym celu posiedzenia, czyniąc tego rodzaju unormowanie całkowicie dysfunkcyjnym. Nie da się tego również pogodzić z wymogami praworządności, które nie dopuszczają, aby zmiana właściwości, poza ustawowo określonymi wyjątkami, mogła odbywać się w trakcie postępowania. Akceptacja tego rodzaju rozwiązania nie tylko prowadziłyby do przedłużenia postępowania,

⁶⁹ Postanowienie SA w Lublinie z dnia 1 kwietnia 2009 r. – II AKo 64/09, LEX nr 508298, postanowienie SA w Lublinie z dnia 3 czerwca 2009 r. – II AKo 111/09, LEX nr 513140; postanowienie SA w Szczecinie z dnia 29 czerwca 2011 r., II AKo 65/11, OSASz 2012, nr 1, s. 35–39; J. Lachowski, T. Oczkowski, *Skarga skazanego w postępowaniu wykonawczym*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2008, nr 61, s. 20–21; K. Dąbkiewicz, *Kodeks karny wykonawczy, Komentarz*, Warszawa 2012, s. 60–61; K. Postulski, *Właściwość sądu w postępowaniu karnym wykonawczym*, Prok. i Pr. 2010, nr 5, s. 65–66; *idem*, *Postępowanie przed sądem w zmienionym Kodeksie karnym wykonawczym*, Prok. i Pr. 2012, nr 2, s. 111–112; W. Sych, *Głosa do postanowień SA w Krakowie z dnia 14 października 2003 r.* – II AKo 137/03, oraz z dnia 10 maja 2004 r., II AKz 265/04, OSA 2006, nr 9, s. 89 i n.

⁷⁰ S. Lelental, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2010.

⁷¹ K. Postulski, *Głosa do tej uchwały*, LEX/el. 2014.

naruszając prawa skarżącego gwarantowane mu przepisami rangi konstytucyjnej (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), lecz w skrajnych przypadkach wręcz uniemożliwiałaby rozpoznanie skargi. Ponadto o właściwości miejscowej sądu penitencjarnego decydowałby nierzadko organ pozasądowy wyposażony w kompetencję przeniesienia skazanego do innego zakładu penitencjarnego, natomiast skarżący zostałby pozbawiony pewności, jaki sąd rozpozna wniesiony przez niego środek zaskarżenia, czyniąc iluzoryczną, wynikającą z powołanego wyżej uregulowania konstytucyjnego, zasadę prawa do sądu właściwego.

14. Udział obrońcy obligatoryjnego w posiedzeniu (art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w.)

W postępowaniu wykonawczym jest zasadą, że posiedzenia odbywają się bez udziału stron, a prokurator, skazany oraz jego obrońca, a także inne osoby, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu, gdy ustawa tak stanowi (art. 22 § 1 k.k.w.).

Na tym tle powstał problem, czy zasada ta dotyczy również postępowania w przedmiocie przedłużenia środka zabezpieczającego (art. 204 k.k.w.), czy też jako *lex specialis* ma zastosowanie art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w. stanowiący, że skazany w takim wypadku musi mieć obrońcę, którego udział w posiedzeniu, w przypadku obrony obligatoryjnej, jest obowiązkowy (art. 22 § 1a k.k.w.).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lutego 2013 r. – I KZP 27/12 (OSNKW 2013, Nr 4, poz. 28) zasadnie uznał, że **Obrońca, którego udział w postępowaniu wykonawczym jest obligatoryjny na podstawie art. 8 § 2 pkt. 2 k.k.w., ma obowiązek, z zastrzeżeniem wynikającym z treści art. 22 § 1a *in fine* k.k.w., uczestniczyć w posiedzeniu, którego przedmiotem jest dalsze stosowanie środka zabezpieczającego wymienionego w art. 94 § 1 k.k. (art. 204 § 1 k.k.w., art. 94 § 2 k.k., art. 1 § 2 k.k.w. w zw. z art. 339 § 5 k.p.k.).**

Pogląd ten w doktrynie został zarówno aprobowany⁷², jak i poddany krytyce⁷³. Uzasadniając ten pogląd, Sąd Najwyższy podkreślił, że treść przepisów art. 22 § 1 i § 1a k.k.w. w zestawieniu z art. 8 § 2 k.k.w. wyklucza możliwość uznania, by zasady uczestniczenia uprawnionego w posiedzeniach tylko w określonych wypadkach i wtedy dopiero obowiązkowego dla obrońcy niezbędnego, doznawały jakiegokolwiek modyfikacji z tej racji, że w postępowaniu wykonawczym zachodzi sytuacja obrony obligatoryjnej, wskazana w szczególności w art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w. Ponadto, w autonomicznym, na gruncie przepisów wykonawczych, unormowaniu art. 8 § 2 k.k.w., inaczej niż w art. 79 § 3 k.p.k. nie zawarto żadnej odrębnej

⁷² Zob. Głosy do tej uchwały M. Kornak, LEX/el. 2013, I. Zgolińskiego, Mon. Praw. 2013, nr 21, s. 1165–1167.

⁷³ K. Postulski, Głosa do tej uchwały, LEX/el. 2013.

regulacji przewidującej nakaz udziału obrońcy w posiedzeniu sądu. Art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w. nie jest przepisem szczególnym do art. 22 § 1 i § 1a k.k.w. Prowadziłoby to – zdaniem Sądu Najwyższego – do paradoksu, skoro należałoby przyjąć, że udział obrońcy niezbędnego jest obowiązkowy w każdym, bez wyjątku, posiedzeniu sądu, nawet całkiem nieistotnym z punktu widzenia interesów reprezentowanego. Rację ma Sąd Najwyższy, że prawo do obrony w postępowaniu wykonawczym ma nieco inne cele niż w postępowaniu jurysdykcyjnym⁷⁴.

15. Opinia komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (art. 201 § 1 k.k.w.)

W celu zapewnienia właściwego miejsca wykonywania środków zabezpieczających, związanych z umieszczeniem sprawcy w zakładzie zamkniętym – zgodnie z art. 201 § 1 k.k.w. – Minister Zdrowia powołuje komisję psychiatryczną do spraw środków zabezpieczających. Komisja ta jest powoływana w trybie i na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających oraz składu, trybu powoływania i zadań komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających.⁷⁵ Wykonując orzeczenie o zastosowaniu środka zabezpieczającego związanego z umieszczeniem w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym lub w zakładzie leczenia odwykowego, sąd, po zasięgnięciu opinii komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających, określa rodzaj zakładu, i przesyła odpis orzeczenia wraz z poleceniem doprowadzenia sprawcy właściwej stacji pogotowia ratunkowego, właściwej jednostce Policji lub właściwemu organowi wojskowemu, a odpis orzeczenia i polecenie przyjęcia – kierownikowi właściwego zakładu (art. 200 § 2 k.k.w.). Regulacja ta nasunęła wątpliwość, czy opinia tej komisji psychiatrycznej, jest opinią w rozumieniu art. 193 k.p.k., czy jest tylko czynnością administracyjną mającą na celu wyznaczenie jednostki leczniczej, która ma wykonywać konkretny środek zabezpieczający i czy za jej wydanie przysługuje wynagrodzenie.

W judykaturze wyrażono pogląd, że „W wypadku zasięgnięcia opinii komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających w sytuacji, gdy jest ono fakultatywne, przysługuje jej prawo do wystąpienia z wnioskiem o przyznanie wynagrodzenia za wykonaną pracę. Komisja wykonuje w tym zakresie wolę sądu – wyrażoną w formie postanowienia, a nie ustawowego obowiązku. Prawo do

⁷⁴ J. Deszyńska, *Kilka uwag o prawie do obrony formalnej w postępowaniu karnym wykonawczym i jego ograniczeniach*, PWP 2009, nr 64–65, s. 171 i n.

⁷⁵ Dz.U. z 2014 r., poz. 599.

wynagrodzenia służy komisji, a nie poszczególnym biegłym, którzy uczestniczyli w przygotowaniu opinii⁷⁶.

Odmienne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 czerwca 2013 r. – I KZP 2/13 (OSNKW 20134, Nr 7, poz. 55) stwierdzając, że **Opinia Komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających, o której mowa w art. 201 § 1 i 2 k.k.w., nie jest opinią biegłego w rozumieniu art. 193 k.p.k. i dlatego nie przysługuje wynagrodzenie za jej sporządzenie.**

Jest ono słuszne i zasadnie spotkało się z aprobatą⁷⁷. Taki też pogląd jest prezentowany w literaturze⁷⁸.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że zasięgnięcie opinii Komisji, w odróżnieniu od powołania biegłego w trybie art. 193 § 1 k.p.k., jest tylko czynnością administracyjną sądu, która w istocie sprowadza się do przesłania jej stosownej dokumentacji umożliwiającej wydanie opinii⁷⁹. Komisja, jak wynika z § 7 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2004 r., jest natomiast zobowiązana do wydawania opinii dla sądów lub innych uprawnionych instytucji w sprawie przyjmowania, wypisywania lub przenoszenia sprawców, wobec których orzeczono wykonywanie środka zabezpieczającego w zakładach psychiatrycznych i zakładach leczenia odwykowego. Obowiązek ten wynika z art. 201 § 1 k.k.w., który wskazuje cel powołania Komisji, a więc zapewnienia właściwego miejsca wykonywania środków zabezpieczających. Sporządzanie opinii przez Komisję jest więc realizacją jej ustawowego obowiązku.

Sąd Najwyższy aprobował poglądy wyrażone w judykaturze, że przysługuje Komisji prawo do wynagrodzenia, w przypadku wydania przez Komisję na żądanie sądu opinii w wypadku przenoszenia internowanego do innego zakładu zamkniętego niż pierwotnie wskazany⁸⁰, a nie przysługuje wówczas, gdy sąd nie zwracał się do Komisji o opinię, jedynie o proponując wskazanie miejsca dalszego wykonywania środka zabezpieczającego⁸¹.

⁷⁶ Postanowienie SA w Lublinie z dnia 12 maja 2010 r. – II AKzW 62/10, LEX nr 1163112 z glosą W. Sycha, OSA 2011, nr 4, s. 97–104.

⁷⁷ K. Postulski, Glosa d tego postanowienia, LEX/el. 2013

⁷⁸ K. Postulski [w:] *System Prawa Karnego. Środki zabezpieczające*, A. Marek (red.) t. 7, Warszawa 2012, s. 504; *idem*, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 805; K.A. Politowicz, *Przesłanki, charakter i tryb uzyskania opinii podmiotów konsultacyjnych w postępowaniach sądów w kierunku stosowania środków zabezpieczających*, „Probacja” 2011, nr 1, s. 44.

⁷⁹ § 383 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 249 ze zm.).

⁸⁰ Postanowienie SA w Katowicach z dnia 22 stycznia 2013 r. – II AKzW 1762/12, LEX nr 1246655, postanowienie SA w Białymstoku z dnia 24 września 2012 r. – II AKzW 1624/12, LEX nr 1217656. postanowienie SA w Lublinie z dnia 12 maja 2010 r. – II AKzW 62/10, LEX nr 1163112.

⁸¹ Postanowienie SA w Białymstoku z dnia 16 stycznia 2013 r. – II AKzW 2402/12, LEX nr 1254313, postanowienie SA w Krakowie z dnia 3 grudnia 2012 r. – II AKzW 1342/12, LEX nr 1236891.

**Ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym
(Dz.U. z 2013 r., poz. 499)**

16. Konkretnie pytania prawne (art. 59)

Jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając kasację lub inny środek odwoławczy, poweźmie poważne wątpliwości co do wykładni prawa – zgodnie z art. 59 ustawy o SN – może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów tego Sądu. Sąd Najwyższy, rozpatrując w tym trybie przedstawione zagadnienia prawne jednocześnie dokonywał wykładni przesłanek ich przedstawienia. I tak trafnie przyjął, że:

- „Zgodnie z dyspozycją art. 59 ustawy o Sądzie Najwyższym, jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając kasację lub inny środek odwoławczy, poweźmie poważną wątpliwość co do wykładni prawa, może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów tego Sądu. W rozważanej sprawie zachodzą przewidziane w przywołanym przepisie warunki do podjęcia uchwały, bowiem w związku z rozpoznaniem kasacji wyłoniły się poważne wątpliwości co do wykładni prawa, a ich rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie dla wydania orzeczenia, a w konsekwencji dla rozpoznania nadzwyczajnego środka zaskarżenia” (uchwała 7 sędziów SN z dnia 25 września 2013 r. – I KZP 5/13, OSNKW 2013, Nr 11, poz. 92).
- „Udzielenie przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne możliwe jest pod warunkiem zaistnienia w sprawie przesłanek określonych w art. 59 ustawy o Sądzie Najwyższym, to jest wówczas, gdy: 1) zagadnienie prawne, którego dotyczy pytanie, wyłoniło się w związku z rozpoznaniem przez Sąd Najwyższy kasacji lub środka odwoławczego, 2) zagadnienie to budzi poważne wątpliwości co do wykładni prawa, 3) jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla wydania orzeczenia w sprawie” (uchwała 7 sędziów SN z dnia 27 lutego 2013 r. – I KZP 26/12, OSNKW 2013, Nr 4, poz. 27).

17. Abstrakcyjne pytania prawne (art. 60 § 1)

Zgodnie z art. 60 § 1 i 2 ustawy o SN, jeżeli w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni prawa, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. Rzecznik Praw Obywatelskich i Prokurator Generalny oraz, w zakresie swojej właściwości, Rzecznik Praw Dziecka, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego i Rzecznik Ubezpieczonych może przedstawić wniosek o ich rozstrzygnięcie Sądowi Najwyższemu w składzie siedmiu sędziów lub innym odpowiednim składzie. Wyjaśniając przesłanki skierowania takiego wniosku, Sąd Najwyższy trafnie wskazywał, że:

- „W art. 60 § 1 ustawy o SN mowa jest o ‘sprzeczności w orzecznictwie’ (sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego). Ustawodawca nie sformułował zatem kryterium ‘ilościowego’, którego osiągnięcie upoważniałoby do stwierdzenia, że zachodzą warunki określone we wskazanym przepisie. Nie odwołał się także do ujawnienia sprzeczności w liniach czy kierunkach orzecznictwa sądowego. Wyrażone w piśmiennictwie zapatrywanie, że o rozbieżności w orzecznictwie można zasadnie mówić dopiero wówczas, gdy wyraźnie ukształtują się odmienne linie orzecznictwa, reprezentowane przez przynajmniej pewną grupę rozstrzygnięć, zawierających argumentację wspierającą każdą z koncepcji, a sprzeczność pomiędzy pojedynczymi orzeczeniami nie spełnia przesłanki określonej w art. 60 § 1 ustawy o SN i nie uzasadnia dokonywania wykładni w tym trybie (zob. np. R.A. Stefański, *Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych*, Kraków 2001, s. 251), wyznacza zbyt restryktywne kryteria. Zatem nic nie stoi na przeszkodzie, aby stwierdzić, że warunki określone w art. 60 § 1 ustawy o SN spełnione są także wówczas, gdy sprzeczność dotyczy dwóch jedynie judykatów. W szczególności wówczas, jeżeli oba orzeczenia wydane zostały przez Sąd Najwyższy, a więc w sytuacji gdy – ze względu na autorytet, jakim cieszy się orzecznictwo tego Sądu – ujawnione różnice mogą dezorientować sądy powszechne, a w sprawach karnych także i organy ścigania. Nie bez znaczenia pozostaje też to, czy rozważana różnica jest jaskrawa, jak i to, czy dotyczy – tak jak w niniejszej sprawie – zagadnienia węzłowego dla praktyki organów wymiaru sprawiedliwości, a jeśli chodzi o zagadnienia z zakresu prawa represyjnego – także i dla praktyki organów ścigania” (uchwała 7 sędziów SN z dnia 25 września 2013 r. – I KZP 8/13, OSNKW 2013, Nr 10, poz. 83). Podzielając pogląd, że dwa rozbieżne orzeczenia mogą stanowić podstawę do skierowania wniosku w trybie art. 60 § 1 ustawy o SN, konieczne jest dodanie, że może to mieć miejsce tylko wówczas, gdy zostały wydane one przez Sąd Najwyższy i dotyczą zagadnienia o podstawowym znaczeniu. Trudno uznać, że dochodzi do takiej „sprzeczności w orzecznictwie” w sytuacji, gdy zapadły dwa sprzeczne orzeczenia w sądzie rejonowych lub w sądzie rejonowym i sądzie okręgowym. Zapobiec dalszej rozbieżności może skutecznie zajęcie stanowiska w tej kwestii przez sąd odwoławczy.
- „Wniosek Prokuratora Generalnego spełnia warunki, o których mowa w art. 60 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2013 r., poz. 499). Wprawdzie rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego zostały spowodowane wydaniem przez Sąd Najwyższy jedynie dwóch judykatów, odbiegających od przyjętej linii orzeczniczej, jednak z treści wymienionego przepisu nie wynikają żadne kryteria ‘ilościowe’, pozwalające uznać, że istnieją rozbieżności w orzecznictwie. Ustawodawca nie ustanowił także wymogu istnienia konkurencyjnej linii orzeczniczej, jako implikującej możliwość stwierdzenia zaistnienia rozbieżności w orzecznictwie” (uchwała 7 sędziów SN z dnia 28 listopada 2013 r. – I KZP 12/13, OSNKW 2013, Nr 12, poz. 99).

- „Trzeba w pełni zgodzić się z tą częścią poglądu wyrażonego przez prokuratora Prokuratury Generalnej w jego pisemnym wystąpieniu, w której podkreślono konieczność wykazania, że w orzecznictwie sądowym (w tym wypadku – w orzecznictwie Sądu Najwyższego) ujawniła się rozbieżność wynikająca z wykładni prawa uzasadniająca zwrócenie się do składu powiększonego tego właśnie Sądu o rozstrzygnięcie kwestii prawnej budzącej rzeczywiste trudności interpretacyjne. Wymaganie to jest skierowane do podmiotów uprawnionych do przedstawiania Sądowi Najwyższemu tzw. abstrakcyjnych pytań prawnych. U podstaw tej instytucji tkwi założenie, że występowanie w orzecznictwie sądowym (a zwłaszcza Sądu Najwyższego) dwóch lub więcej rozbieżnych sposobów interpretowania tego samego przepisu lub grupy przepisów i w związku z tym odmiennego rozstrzygania podobnych problemów prawnych jest niekorzystne z punktu widzenia funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Wprawdzie w piśmiennictwie prawniczym trafnie zwraca się uwagę, że o ‘rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych lub Sądu Najwyższego’ można zasadnie mówić dopiero wtedy, gdy wyraźnie ukształtują się odmienne linie orzecznictwa reprezentowane przez przynajmniej pewną grupę rozstrzygnięć zawierających argumentację wspierającą każdą z koncepcji. Natomiast pojedyncze orzeczenia, incydentalnie odbiegające od głównego nurtu interpretacji, nie wypełniają jeszcze przesłanki ‘rozbieżności w orzecznictwie’ i nie uzasadniają dokonywania wykładni w trybie art. 60 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym (por. R.A. Stefański, *Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych*, Kraków 2001, s. 251). Jednak w sytuacji, gdy w Sądzie Najwyższym w krótkim czasie zapadły dwa całkowicie przeciwstawne rozstrzygnięcia, w których dokonano wielopłaszczyznowej wykładni tych samych norm – uzyskując odmienne wyniki i wskazując sądom powszechnym dwie różne procedury właściwe przy rozpoznawaniu odwołań w omawianej kategorii spraw, niezbędne jest usunięcie tych wątpliwości już na obecnym etapie, co przemawiało za podjęciem uchwały” (uchwała SN z dnia 24 stycznia 2013 r. – I KZP 18/12, OSNKW 2013, Nr 2, poz. 11).
- „Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, pomimo dostrzeżonego przez prokuratora Prokuratury Generalnej, utrzymującego się braku synchronizacji art. 60 § 1 u.s.n. z art. 16 ust. 2 pkt 4 u. RPO, spełnia wymogi określone w pierwszym z powołanych przepisów. Trafnie wskazuje się w jego uzasadnieniu, że ujawniona rozbieżność w orzecznictwie sądów apelacyjnych jest wynikiem odmiennej wykładni przepisów regulujących kompetencję terytorialną sądu penitencjarnego do rozpoznania skargi na decyzje organów postępowania wykonawczego w sprawach, o których mowa w art. 7 § 2 zd. 2 k.k.w., co uprawniało podmiot wymieniony w art. 60 § 2 u.s.n. do wystąpienia z tzw. abstrakcyjnym pytaniem prawnym (zob.: postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2005 r., I KZP 33/04, R-OSNKW 2005, poz. 1934 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia

20 czerwca 2012 r., I KZP 8/12, OSNKW 2012, z. 7, poz. 71). Nie ulega bowiem wątpliwości, że dokonując interpretacji powołanych we wniosku przepisów Kodeksu karnego wykonawczego i stosując te same metody wykładni, chociaż przy uwzględnieniu różnych dyrektyw, poszczególne sądy osiągnęły przeciwstawne rezultaty” (uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 grudnia 2013 r. – I KZP 18/13 OSNKW 2014, Nr 4, poz. 10).

PRZEGLĄD UCHWAŁ IZBY KARNEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO W ZAKRESIE POSTĘPOWANIA KARNEGO ZA 2013 R.

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest analiza orzeczeń Izby Karnej Sądu Najwyższego zakresie postępowania karnego zapadłych w wyniku rozpoznania tzw. pytań prawnych w 2013 r. Komentowane uchwały i postanowienia dotyczą: właściwości rzeczowej sądu okręgowego (art. 25 § 1 pkt 1 k.p.k.), udziału prokuratora sprawie wszczętej na podstawie aktu oskarżenia wniesionego przez oskarżyciela posiłkowego (art. 55 § 4 k.p.k.), przyczyny niezależnej od strony, skutkującej niedotrzymaniem terminu zawitego (art. 126 § 1 k.p.k.), powołania biegłego seksuologa (art. 202 § 3 k.p.k.), zażalenia na postanowienie w przedmiocie wniosku o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego (art. 254 § 3 k.p.k.), zażalenia na postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego (art. 306 k.p.k.), zmiany wyroku wydanego bez rozprawy (art. 437 § 2 k.p.k.), pytań prawnych kierowanych przez sądy odwoławczego Sądu Najwyższego (art. 441 § 1 k.p.k.), prowadzenia rozprawy przerwanej w postępowaniu uproszczonym w dalszym ciągu w postępowaniu zwyczajnym (art. 484 § 2 k.p.k.), odwołania odstąpienia od oskarżenia przez oskarżyciela prywatnego (art. 496 § 2 k.p.k.), właściwości sądu do rozpoznania zażalenia na zarządzenie prezesa sądu odwoławczego o odmowie przyjęcia wniosku o doręczenie odpisu wyroku sądu odwoławczego z uzasadnieniem (art. 524 § 1 k.p.k.), rodzaju procedury w postępowaniu sądowym, wszczynanym przez wniesienie do sądu okręgowego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych odwołania od orzeczenia Krajowego Sądu Dyscyplinarnego (art. 41 ust. 1 ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym), właściwości sądu do rozpoznania skargi w postępowaniu wykonawczym (art. 7 § 1 k.k.w.), udziału obrońcy obligatoryjnego w posiedzeniu sądu w postępowaniu wykonawczym (art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w.), opinii komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (art. 201 § 1 k.k.w.), konkretnych pytań prawnych kierowanych przez składy Sądu Najwyższego (art. 59 ustawy o SN) i abstrakcyjnych pytań prawnych (art. 60 § 1 ustawy o SN).

REVIEW OF RESOLUTIONS IN CONNECTION WITH CRIMINAL PROCEEDING PASSED BY THE CRIMINAL CHAMBER OF THE SUPREME COURT IN 2013

Summary

The subject matter of the article is the analysis of the resolutions in connection with criminal proceeding passed by the Criminal Chamber of the Supreme Court as a result of dealing with the so-called legal questions in 2013. The discussed resolutions and rulings regard: subjective competence of a district court (Article 25 § 1 point 1 of the Criminal Procedure Code), a public prosecutor's participation in a case initiated based on an indictment filed by a subsidiary prosecutor (Article 55 § 4 of the CPC), a reason independent of a party that results in strict time limit expiry (Article 126 § 1 of the CPC), the appointment of an expert sexologist (Article 202 § 3 of the CPC), a complaint about the decision on the motion to annul or change a preventive supervision measure (Article 254 § 3 of the CPC), a complaint about the decision on discontinuance of preparatory proceeding (Article 306 of the CPC), a change of a ruling issued without a trial (Article 437 § 1 of the CPC), legal questions appellate courts ask the Supreme Court to answer (Article 441 § 1 of the CPC), continuation of a trial discontinued in a simplified proceeding mode in a common proceeding mode (Article 484 § 2 of the CPC), annulment of an indictment withdrawal by a private prosecutor (Article 496 § 2 of the CPC), a court's competence to examine a complaint about the appellate court's president's decision to refuse a motion to deliver a copy of the appellate court's sentence with its justification (Article 524 § 1 of the CPC), the type of procedure in the court proceeding initiated by filing an appeal against the decision of the National Disciplinary Court to a district court – employment and social insurance tribunal (Article 41 item 1 of the Act of 7 May 2009 on expert auditors and their self-government, entities entitled to audit financial statements and on public supervision), a court's competence to examine a complaint about execution proceeding (Article 7 § 1 of the Penalty Execution Code), an obligatory counsel's participation in the penalty execution proceeding court session (Article 8 § 2 point 2 of the PEC), an opinion of a psychiatric commission for preventive supervision measures (Article 201 § 1 of the PEC), specific questions asked by the Supreme Court benches (Article 59 of the Act on the Supreme Court) and abstract legal questions (Article 60 § 1 of the Act on the Supreme Court).

REVUE DES DÉCISIONS DE LA CHAMBRE PÉNALE DE LA COUR SUPRÊME DANS LE CADRE DE LA PROCÉDURE PÉNALE POUR L'ANNÉE 2013

Résumé

Le sujet de cet article est une analyse des décisions de la Chambre Pénale de la Cour Suprême dans le cadre de la procédure pénale prises comme résultat des procédures appelées questions juridiques en 2013. Des résolutions et décisions concernent: particularités objectives de la cour du district (art. 25 § 1 pts 1 du code de la procédure pénale), participation du procureur dans l'affaire commencée à la base de l'acte d'accusation introduit par l'accusateur d'aide (art. 55 § 4 du code de la procédure pénale), causes indépendantes de la partie finissant par manque au délai (art. 126 § 1 du code de la procédure pénale), mission de l'expert sexologue (art. 202 § 3 du code de la procédure pénale), réclamation de la décision au sujet de la conclusion d'abolir ou de changer le moyen de prévention (art. 254 § 3 du code de la procédure pénale), réclamation de la décision de fermer la procédure préparatoire (art. 306 du code de la procédure pénale), changement de la décision prise sans poursuite en justice (art. 437 § 2 du code de la procédure pénale), questions juridiques dirigées par les tribunaux de la Cour Suprême d'appel (art. 441 § 1 du code de la procédure pénale), mise en poursuite interrompue par la procédure simplifiée et ensuite par la procédure habituelle (art. 484 § 2 du code de la procédure pénale), réclamation de la dérogation d'accusation par l'accusateur privé (art. 496 § 2 du code de la procédure pénale), particularités de la cour pour discerner la réclamation de l'arrêté du président de la cour d'appel sur le refus d'accepter la conclusion de la remise de la copie de décision de la cour d'appel avec justification (art. 524 § 1 du code de la procédure pénale), façon de procéder dans la procédure judiciaire commencée par déposer à la cour du district – la cour du travail et des assurances sociales – la réclamation de la décision de la Cour nationale de discipline (art. 41 du droit 1- droit du 7 mai 2009 des experts contrôleurs et leur office de l'autonomie, des sujets autorisés aux examens des rapports financiers et à la surveillance publique), particularités de la cour à discerner la plainte dans la procédure exécutive (art. 7 § 1 du code de la procédure exécutive), participation de l'avocat obligatoire dans le débat du tribunal dans la procédure exécutive (art. 8 § 2 pts 2 du code de la procédure exécutive), opinion de la commission psychiatrique pour les moyens de sureté (art. 201 § 1 du code de la procédure exécutive), questions concrètes juridiques dirigées par les ensembles de la Cour Suprême (art. 59 du droit sur la Cour Suprême) ainsi que questions abstraites juridiques (art. 60 § 1 du droit sur la Cour Suprême).

ОБЗОР ПОСТАНОВЛЕНИЙ УГОЛОВНОЙ ПАЛАТЫ ВЕРХОВНОГО СУДА В СФЕРЕ УГОЛОВНОГО СУДОПРОИЗВОДСТВА ЗА 2013 Г.

Резюме

Предметом статьи является анализ приговоров Уголовной палаты Верховного суда в области уголовного судопроизводства, выносимых в результате рассмотрения правовых вопросов в 2013 г. Комментируемые постановления и решения касаются: предметной (родовой) подсудности окружного суда (ст. 25 § 1 пункт 1 УПК), участия прокурора в деле, возбуждённом на основании обвинительного заключения, выданного субсидиарным обвинителем (ст. 55 § 4 УПК), причины, независимой от стороны, влекущей за собой нарушение срока исковой давности (ст. 126 § 1 УПК), назначения в качестве эксперта сексолога (ст. 202 § 3 УПК), обжалования решения по предмету ходатайства об отмене либо замене меры пресечения (ст. 254 § 3 УПК), обжалования решения о прекращении предварительного расследования (ст. 306 УПК), замены приговора, выданного без судебного разбирательства (ст. 437 § 2 УПК), правовых вопросов, решаемых апелляционными комиссиями Верховного Суда (ст. 441 § 1 УПК), ведения разбирательства, прерванного в порядке упрощённого судопроизводства и продолжаемого в порядке обычного судопроизводства (ст. 484 § 2 УПК), отмены отказа от обвинения частного обвинителя (ст. 496 § 2 УПК), компетенции суда при рассмотрении обжалования распоряжения председателя апелляционного суда об отказе принять ходатайство о вручении копии приговора апелляционного суда с обоснованием (ст. 524 § 1 УПК), вида процедуры в судебных разбирательствах, возбуждаемых путём внесения в окружной суд – суд по делам труда и социального страхования – обжалования решения Дисциплинарного суда (ст. 41 п. 1 закон от 7 мая 2009 г. об аудиторах и их органе самоуправления, субъектах, уполномоченных проводить аудит финансовой отчётности, а также об общественном контроле), компетенции суда при рассмотрении жалобы в исполнительном судопроизводстве (ст. 7 § 1 КИП), участия обязательной защиты в заседании суда в исполнительном судопроизводстве (ст. 8 § 2 п. 2 КИП), заключения психиатрической комиссии по мерам безопасности (ст. 201 § 1 КИП), конкретных правовых вопросов, решаемых комиссиями Верховного Суда (ст. 59 закона о ВС) и абстрактных правовых вопросов (ст. 60 § 1 закона о ВС).